

Чому, переймаються батьки?

ЗНО: УМОВИ
СТАБІЛЬНІ,
НЕЗМІННІ
Й
ЗРУЗУМІЛІ

322
ТИС. ОСІБ
ЗАРЕСТРУВАЛИСЯ
НА ЗНО У 2013 Р.

.06

ПОЗИЦІЯ

Оплаті праці –
соціальної
справедливості

Про роль профспілки
у вирішенні соціально-
економічних питань
бюджетників

.03

ТЕНДЕНЦІЇ

В ЕПІЦЕНТРИ – ОЗДОРОВЛЕННЯ
ТА ВІДПОЧИНОК ДІТЕЙ

.04

ДОСВІД

Практика
колективно-
договірної
роботи
освітян

.13

№ 15 (685) | 11.04.2013

профспілкові вісті

ГАЗЕТА ФЕДЕРАЦІЇ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

www.psv.org.ua

КОРОТКО

МОП | 8 квітня в Осло (Норвегія) розпочала свою роботу 9-та Європейська регіональна конференція Міжнародної організації праці, у якій бере участь Голова Федерації профспілок України Юрій Кулик. **.02**

ПІДСУМКИ | Міністерство соціальної політики за результатами проведеного аудиту соціальної сфери визначило три пріоритетні напрями подолання соціальної несправедливості. Про це заявила міністр соціальної політики Наталія Королевська, звітуючи про перші 100 днів на посаді. Також на пресконференції 4 квітня Наталія Королевська озвучила позицію щодо актуальних проблем соціальної сфери, які досі лишаються невирішеними. **.03**

ГАЗЕТА В ГАЗЕТІ | ПРОФЛІДЕР ХХІ СТОЛІТТЯ

СТРАТЕГІЯ ПРОФСПІЛКОВИХ ВИШІВ

Історія Академії праці і соціальних відносин ФПУ – це й історія розвитку профспілкового руху пострадянської України, авангард якого – Федерація профспілок України і виступила 20 років тому ініціатором створення Академії. Незмінною місією Академії всі ці роки

залишається формування висококваліфікованих, професійних профспілкових кадрів. Питання формування таких кадрів в умовах досить складного шляху реформування української держави та суспільства й досі залишаються найактуальнішими. **.07**

Володимир Тьоткін: «Працівники соціальної сфери потребують соціальної справедливості!» **.05**

 ЯК ПОЛІПШИТИ НАШУ ГАЗЕТУ?
долучайтеся до обговорення на нашому сайті www.psv.org.ua

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ

ЄВРОПЕЙСЬКА РЕГІОНАЛЬНА КОНФЕРЕНЦІЯ МОП

8 квітня в Осло (Норвегія) розпочала свою роботу 9-та Європейська регіональна конференція Міжнародної організації праці, повідомляє Департамент міжнародної роботи апарату ФПУ.

Розвиток економіки неможливий без забезпечення зайнятості. Програмою сприяння зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць передбачено збільшення чисельності працівників до 21,4 млн осіб.

Відкриття конференції передували засідання груп представників держав, профспілок і роботодавців. На засіданні представників Групи Трудящих Голову ФПУ Юрія Кулика було обрано членом її президії. Конференція розпочалася з панельної дискусії щодо спільних дій соціальних партнерів в умовах наслідків фінансової кризи. Коротким вступним словом панельну дискусію відкрив генеральний директор Міжнародного бюро праці Гай Райдер. Під час дискусії виступили президент Республіки Литва Даля Грїбаускайте, прем'єр-міністр Норвегії Йенс Столтенберг, генеральний секретар Європейської конфедерації профспілок Бернадетт Сегол та ін.

9 квітня в рамках конференції відбулася панельна дискусія високоставлених представників Міжнародного бюро праці, Міжнародного валютного фонду та Європейської комісії «Вихід із кризи – узгодженість політичних заходів для забезпечення зростання і робочих місць». Учасники дискусії розглянули питання соціально-економічної та політики в сфері зайнятості, що сприятимуть виходу з кризи, забезпеченню стійкого зростання та створенню робочих місць. Ключове питання полягає у встановленні більш тісних відносин між податково-бюджетною, валютно-грошовою та фінансовою сферами щодо стратегії зайнятості.

У другій половині дня продовжилося обговорення доповіді генерального директора МБП Гая Райдера. У дискусії узяв участь і виступив Голова ФПУ Юрій Кулик, який, зокрема, сказав: «Незважаючи на несприятливі світові економічні умови, в Україні на початку року було прийнято Державну програму активізації розвитку економіки країни на 2013–2014 роки. Про масштаби програми свідчать те, що для її реалізації передбачається залучити в промисловість під державні гарантії майже 50 млрд дол. інвестицій. По суті, це програма сучасної індустріалізації країни, переходу до нового економічного устрою. Тому ФПУ підтримала її ухвалення».

Разом з тим ми вважаємо, що первинний відбір інвестиційних проєктів, особливо комерційними банками, під державні гарантії повинен бути максимально прозорим і супроводжуватися громадськими слуханнями, в яких ми б взяли участь будь-який громадянин України. Як витрачаються гроші на модернізацію економіки,

має бути відображено на сайтах державних установ. Від того, наскільки успішно буде реалізована ця програма, багато в чому залежить, чи вдасться змінити на краще стан справ у соціальній сфері.

Згідно з дослідженнями міжнародного рейтингового агентства, жорсткі програми економіки, що дозволили низці країн досягти успіху в процесі зниження рівня бюджетного дефіциту, в кінцевому рахунку призведуть до подальшого перегляду кредитних рейтингів у бік пониження, аж до спекулятивного. Це підтверджує позицію профспілок щодо того, що скорочення витрат лише посилює економічну кризу і руйнує систему соціального захисту. Хотілося б нагадати, що засновники МОП ще 1919 року наголосили, що просування шляхом економічного прогресу має йти пліч-о-пліч із соціальною справедливістю, процвітанням і світом загалом.

Саме розуміння цього дозволило нещодавно і завдяки нашій ініціативі прийняти в Україні Декларацію соціальної справедливості. Передбачається щорічно, починаючи з 2014 року, спільно із соціальними партнерами готувати і публікувати Національну доповідь щодо забезпечення соціальної справедливості. Крім того, буде розроблено Концепцію соціального розвитку України на період до 2023 року і Концепцію реформування оплати праці до 2020 року.

Перші кроки на шляху реалізації Декларації вже зроблено. З 1 січня поточного року в черговий раз підвищено посадові оклади майже 3,5 млн працівників освіти, культури, охорони здоров'я, соціальної сфери та інших бюджетних галузей. На черзі прийняття нового споживчого кошика.

Активну участь ФПУ взяла і в розробці Загальнодержавної соціальної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014–2018 роки. Її прийняття сприятиме зниженню рівня виробничого травматизму і професійних захворювань, змен-

шенню соціальних та економічних втрат від їх негативних наслідків.

Сьогодні в Україні щорічно створюється понад 700 тис. нових робочих місць, переважно в недержавному секторі економіки. Проте більше 60% з них ліквідуються протягом року. За даними Державної служби зайнятості, на 1 березня цього року було 59 тис. вакансій, при цьому кожна четверта із заробітної платою в розмірі мінімальної.

Усвідомлюючи, що політика бюджетної консолідації повинна проводитися одночасно з активною політикою на ринку праці, Кабінет Міністрів України, за погодженням із соціальними партнерами, прийняв рішення про компенсацію роботодавцям, які створюють нові робочі місця і платять своїм працівникам зарплату на рівні трьох мінімальних, 50% єдиного соціального внеску. Очікується, що це призведе до створення 70 тис. нових високооплачуваних місць уже в поточному році.

Потужним стимулом у модернізації ринку праці може бути підписання Угоди про асоціацію й Угоди про поглиблену зону вільної торгівлі з Європейським союзом.

Своє завдання ми вбачаємо в тому, щоб економічні свободи і конкуренція не отримали пріоритет над фундаментальними соціальними правами. Це стане найкращим аргументом для зміцнення підтримки євроінтеграційного курсу в українському суспільстві».

Слід також зазначити, що напередодні Юрій Кулик мав низку зустрічей з представниками Міжнародної організації праці, Міжнародної конфедерації профспілок та керівниками національних профцентрів країн СНД, Європейського союзу. Під час цих зустрічей обговорювалися питання допомоги МОП у формуванні збалансованої державної політики, спрямованої на стійке та інклюзивне зростання, розбудови європейської соціальної моделі з тим, щоб протидіяти кризі в соціальній сфері, а також питання зміцнення співпраці.

ПРИВІТАННЯ

12 КВІТНЯ – ДЕНЬ ПРАЦІВНИКІВ РАКЕТНО-КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ

Шановні співчани!

Щиро вітаю вас із професійним святом! Завдяки вашій наполегливій праці, постійному пошуку новаторського підходу Україна впевнено посідає своє місце серед провідних космічних та авіаційних держав світу. Бажаю вам натхнення, нових досягнень і повної затребуваності вашого високого професіоналізму. Зичу міцного здоров'я і щастя вашим родинам. Нехай праця приносить вам професійне задоволення і фінансове благополуччя. З повагою,

Юрій КУЛИК,
Голова Федерації профспілок України

Шановні працівники підприємств та організацій космічної галузі!

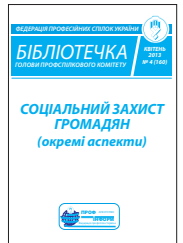
Керівництво Державного космічного агентства України та Центральний комітет профспілки працівників космічного та загального машинобудування тепло і сердечню вітають вас із професійним святом – Днем ракетно-космічної галузі України! Дякуємо вам за самовіддану працю та високий професіоналізм. Бажаємо всім міцного здоров'я, щастя і благополуччя в сім'ях, достатку, невичерпної енергії та натхнення для подальшого розвитку і зміцнення рідної ракетно-космічної галузі.

З глибокою повагою,

Юрій АЛЕКСЕЄВ,
голова ДКАУ
Віктор ЛИТВИН,
голова ЦК профспілки «Космосмаш»

АНОНС

ЗАМОВЛЯЙТЕ ДОДАТКОВО «БІБЛІОТЕЧКУ ГОЛОВИ ПРОФСПІЛКОВОГО КОМІТЕТУ» № 4/2013 «СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ГРОМАДЯН (окремі аспекти)»

У черговому випуску «Бібліотеки» пропонуємо вашій увазі наступну інформацію: про державну соціальну допомогу сім'ям з дітьми, на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за принципом «гроші ходять за дитиною», а також малозабезпеченим сім'ям; про соціальний захист інвалідів, ветеранів праці та гарантії соціального захисту ветеранів війни; про соціальний захист дітей війни та жертв нацистських переслідувань;

про санаторно-курортне лікування та грошові компенсації деяким пільговим категоріям громадян. Додатковий наклад «Бібліотеки» № 4/2013 можна замовити за адресою: 01012, м. Київ, майдан Незалежності, 2, Підприємство «Профінформ» ФПУ або за тел./факсом: (044) 277-24-30, e-mail: profvisti@ukr.net. Вартість одного примірника самовивозом – 6,50 грн, з пересилкою – 7,30 гривні.

«ПРОФІНФОРМ» ФПУ

ОГОЛОШЕННЯ

Вважати недійсними посвідчення радників Голови Федерації профспілок України: № 352 від 03.02.2009 – Кленін Олег Володимирович; № 362 від 02.02.2009 – Ковальський Олег Костянтинович; № 425 від 28.01.2010 – Ващенко Вадим Володимирович; № 529 від 02.08.2011 – Башлова Анастасія Миколаївна; а також радників першого заступника Голови Федерації профспілок України: № 588 від 18.10.2012 – Узнюв Володимир Миколайович; № 589 від 23.10.2012 – Швець Валерій Андрійович.

ПІДСУМКИ

100 ДНІВ УРЯДУ

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ за результатами проведеного аудиту соціальної сфери визначило три пріоритетні напрями подолання соціальної несправедливості. Про це заявила міністр Наталія Королевська, звітуючи про перші 100 днів на посаді. За словами міністра, за підсумками аудиту визначено три пріоритетні напрями подолання соціальної несправедливості. Перший – це погашення заборгованості із заробітної плати. «Я вважаю, що борги перед людьми – це ганьба, їх не має бути. Ми взяли ситуацію під контроль, і сьогодні боргів немає, люди отримують гроші вчасно. Така ситуація має сприйматися не як досягнення, а як норма», – заявила Наталія Королевська. Міністр також зазначила, що працює над розв'язанням проблеми, якій уже 15 років. Це борги підприємств-банкрутів, що винні людям понад 400 млн грн. «Для її вирішення ми запропонували створити відповідну гарантійну структуру, на яку буде покладена виплата зарплати у разі бан-

крутства підприємства», – сказала очільник Мінсоцполітики. Другий напрям – подолання несправедливості у пенсійній системі. «З одного боку, ми маємо подолати «зрівнялівку», коли люди, маючи різний стаж, отримують однакові пенсії. А з іншого – залежність розміру пенсії від року її призначення: не повинні люди однієї професії та з однаковим страховим стажем отримувати різні за розміром пенсії», – зазначила міністр. Третій напрям, за словами Наталії Королевської, – посилення захисту найуразливіших категорій громадян: дітей-сиріт, ветеранів, інвалідів, чорнобильців, малозабезпечених.

Майже 100 проектів,

СПРЯМОВАНИХ НА УСУНЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ НЕСПРАВЕДЛИВОСТІ ЩОДО РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН – ВІД ПЕНСІОНЕРІВ ДО ДІТЕЙ-СИРІТ, РОЗРОБЛЕНО НА СЬОГОДНІ

лідів, чорнобильців, малозабезпечених. «Наша мета – кожна «соціальна» гривня має доходити до людей, які найбільше потребують допомоги. А це чималі суми. Так, за три місяці з початку року Пенсійний фонд виплатив 61,8 млрд грн. На державні соціальні допомоги спрямовано майже 9,5 млрд грн. Фонди державного соціального страхування виплатили майже 6,6 млрд грн», – зазначає міністр Мінсоцполітики.

У ТЕМУ

На прес-конференції 4 квітня міністр соціальної політики Наталія Королевська озвучила позицію щодо актуальних проблем соціальної сфери, які досі лишаються невирішеними. Коментуючи на прохання «ПВ» ситуацію стосовно Генеральної угоди, що її до сьогодні не підписано через низку принципових моментів, Наталія Королевська зазначила: «Із профспілками у нас повне взаєморозуміння. Усі їхні вимоги ми підтримуємо, зокрема щодо підвищення заробітної плати, оплати праці працівників першого тарифного розряду, галузевих угод. Загалом з усіх глобальних питань ми дійшли взаєморозуміння. Тож щойно профспілки домовляться з роботодавцями, урядова сторона готова поставити свій підпис під Генеральною угодою». Також міністр прокоментувала діяльність Міністерства соціальної політики щодо встановлення соціальної справедливості в оплаті праці бюджетників: «Уряд ухвалив рішення, відповідно до якого посадовий оклад працівника першого тарифного розряду встановлено в розмірі 852 грн. Я вдячна профспілкам, ми стали пліч-о-пліч і домоглися цього».

Фото Кирила ЛАТИШЕВА

ПОЗИЦІЯ ПРОФСПІЛОК

ОПЛАТІ ПРАЦІ – СОЦІАЛЬНУ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

Про позицію Федерації профспілок України щодо підвищення оплати праці у бюджетній сфері, роль профспілок у прискоренні вирішення принципово важливих питань соціально-економічного захисту працівників розповів 4 квітня на зустрічі з представниками регіональних друкованих ЗМІ заступник Голови ФПУ Сергій Кондрюк.

ЗА ПОВІДОМЛЕННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЦЕНТРУ ФПУ, інформуючи журналістів про ситуацію щодо забезпечення соціальної справедливості у системі оплати праці, зокрема працівників бюджетної сфери, Сергій Кондрюк зазначив, що аналіз стану забезпечення трудових, соціально-економічних прав і гарантій працівників бюджетної сфери дає змогу дійти висновку, що переважна більшість порушень прав працівників зумовлена щорічним обмеженням обсягів бюджетного фінансування на забезпечення гарантій, встановлених законодавством України. Серед головних причин такого стану речей – ігнорування елементарних принципів соціальної справедливості з боку окремих органів державної влади. Саме встановлення соціальної справедливості у системі оплати праці – один з основних пріоритетів діяльності ФПУ.

Тому це питання розглядалося на засіданні Президії Федерації профспілок України 28 березня 2013 року. Цьому передувала велика консультативна робота ФПУ з урядом і роботодавцями. А напередодні – 27 березня, за день до засідання Президії ФПУ, Кабінет Міністрів ухвалив постанову «Про підви-

щення оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери». За словами Сергія Кондрюка, це, безумовно, – реальний результат багатомісячних переговорів соціальних партнерів.

Заступник Голови ФПУ наголосив, що в документі йдеться про те, що з 1 січня ц. р. підвищуються посадові оклади працівників бюджетної сфери, оплата праці яких здійснюється на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери.

Загалом підраховано, що зарплату буде підвищено майже для 3,5 млн працівників освіти, культури, охорони здоров'я, соціальної сфери та інших бюджетних галузей. За словами Сергія Кондрюка, це майже 1 млрд грн за 2013 рік. Таким чином, профспілки домоглися, що загалом у кишені працівників додатково потрапить як мінімум 800 млн гривень.

Майже для 3,5 млн ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТИ, КУЛЬТУРИ, ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я, СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ТА ІНШИХ БЮДЖЕТНИХ ГАЛУЗЕЙ БУДЕ ПІДВИЩЕНО ПОСАДОВІ ОКЛАДИ

пуженість у роботі (до 50%), за виконання обов'язків тимчасово відсутніх працівників, за суміщення професій (посад) (до 50%), за науковий ступінь (15%, 25%), за класне керівництво (до 20%), за престижність праці (20% педагогічним працівникам), за особливі умови роботи (50% бібліотечним працівникам) тощо.

Але, як зауважив Сергій Кондрюк, профспілки не мають наміру на цьому зупинитися. Для підвищення рівня забезпечення встановлених законодавством прав і гарантій працівників бюджетної сфери ФПУ спільно із всеукраїнськими профспілками працівників бюджетної сфери домагатимуться перегляду соціальних стандартів та їх фінансового забезпечення на основі моніторингу виконання Державного бюджету України за підсумками I кварталу 2013 року, що передбачено п. 9 Прикінцевих положень Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік», забезпечення проведення щоквартальних консультацій з метою вироблення узгоджених пропозицій щодо підвищення в 2013 році розміру базового тарифного розряду ЄТС та їх внесення на розгляд Уряду.

Заступник Голови ФПУ також наголосив, що представникам профспілоквої сторони під час переговорного процесу з укладення Генеральної угоди на 2013–2015 роки, а також проведення консультацій на всіх стадіях бюджетного процесу в рамках роботи над формуванням проекту Державного бюджету України на 2014 рік треба домогатися забезпечення розміру тарифної ставки (посадового окладу) працівника I тарифного розряду ЄТС на рівні мінімальної заробітної плати, відстоювати соціально-економічні права та інтереси людини праці.

Сергій Кондрюк також відповів на запитання представників регіональних ЗМІ.

ПАРЛАМЕНТСЬКІ СЛУХАННЯ

В епіцентрі – оздоровлення і відпочинку дітей та молоді

Про підсумки відпочинку й оздоровлення дітей шкільного віку та молоді за минулий рік, рівень захворюваності серед них, що за останнє п'ятиріччя зріс на 15%, та багато іншого йшлося під час парламентських слухань, які відбулися 3 квітня у Верховній Раді України. В заході взяв участь та виступив заступник Голови Федерації профспілок України Євген Драп'ятій.

ЯК ПОВІДОМИВ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР ФПУ, слухання відкрив Голова ВРУ Володимир Рибак. За словами керівника парламенту, навіть поверховий аналіз даних досліджень свідчить, що оздоровлено лише 996 тис. дітей, решта ж – тобто 1,9 млн школярів отримали, так би мовити, «відпочинкової послуги», відвідавши пришкольні табори. Він зазначив, що ця проблема розглядається вже з певним запізненням. При цьому Володимир Рибак підкреслив, що нардепам важливо знати думку учасників слухань, як успішніше забезпечити повноцінні літні канікули для дітей України. «Запевняю, що виважені пропозиції щодо поліпшення роботи з оздоровлення дітей обов'язково будуть враховані в подальшій діяльності всіх органів влади та тих фахівців, яким належить забезпечити максимум можливого, щоб організація відпочинку, оздоровчі заходи сприяли поліпшенню дитячого здоров'я, організації змістовного дозвілля», – сказав він.

За словами керівника парламенту, важливу роль відіграло й прийняття закону про оздоровлення і відпочинку дітей, норми якого випливали виходячи з потреби врегулювання нагальних проблем у сфері оздоровлення підростаючого покоління.

Володимир Рибак навів кілька фактів: відповідно до вимог закону, щорічно оздоровлюється не менше 50% дітей шкільного віку. Статистика оздоровчої кампанії зростає з кожним роком як у цілому по Україні, так і в переважній більшості областей. Водночас спроби відкоригувати статистику оздо-

ровлення за рахунок збільшення кількості дітей у пришкольних таборах Володимир Рибак вважає «тривожною тенденцією останніх років».

Про проблеми, які існують в оздоровленні дітей, формування здорового способу життя, збереження та поліпшення стану здоров'я підростаючого покоління з парламентської трибуни йшлося у виступі голови Северодонецької міської ради профспілок Валерія Черниша. Він зазначив, що зважаючи на постійне зростання цін на путівки, не кожна сім'я має можливість придбати її за повну вартість, особливо при 21-денній оздоровчій зміні. Тому він запропонував внести зміни до ЗУ «Про оздоровлення та відпочинку дітей» у розділі 1 ст. 1 в частині визначення та розмежування формулювання процесу оздоровлення та відпочинку дітей і дозволити 14-денну тривалість змін в дитячих оздоровчих закладах за умови відсутності в них медичних послуг або їх ненадання відпочиваючим дітям.

Відповідно до частини 1 ст. 13 ЗУ «Про оздоровлення та відпочинку дітей» дитячі оздоровчі установи мають право приймати дітей з батьками або іншими законними представниками лише у віці від 4 до 6 років. За відсутності слова «включно» в абзаці ст. 13 закону ці установи не можуть приймати дітей у віці від 6 до 7 років ні з батьками, ні без батьків. Тому запропоновано внести зміни до ст. 13 (абзац 2) даного закону в наступній редакції: «Діти віком від 6 до 18 років перебувають у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку самостійно».

Про позицію та роль ФПУ в оздоров-

ленні та відпочинку дітей, підлітків та молоді поінформував заступник Голови ФПУ Євген Драп'ятій. Він зазначив, що напередодні парламентських слухань Федерація профспілок надала Комітету ВРУ з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму відповідні матеріали для забезпечення ними учасників.

З метою покращення якості оздоровчих послуг, сприяння активізації роботи профспілкових комітетів, підприємств, організацій, дитячих оздоровчих закладів щодо організації оздоровлення та відпочинку дітей ФПУ щороку проводить Всеукраїнський огляд профспілок і трудових колективів на кращу організацію оздоровлення й відпочинку дітей. За підсумками оздоровчої кампанії 2012 року, підкреслив він, в огляді взяли активну участь 26 територіальних об'єднань профспілок, 17 всеукраїнських профспілок та трудових колективів, профспілкові комітети, дитячі оздоровчі заклади. Значну допомогу в проведенні огляду на місцях надали органи виконавчої влади, керівники підприємств та організацій. Завдяки організаційній та фінансовій участі профспілок у 27 регіонах України влітку 2012 року оздоровилися близько 850 400 дітей і підлітків, а це майже на 70 тис. більше, ніж у попередньому році. Загалом в Україні профкомами разом з господарськими керівниками було відкрито 625 дитячих стаціонарних позаміських таборів, де оздоровлено понад 372 тис. дітей. Ще понад 477 тис. дітей оздоровлено на базі санаторно-курортних закладів, пансіонатів, профлікарторів, оздоровчих комплексів підприємств, туристських установ, у таборах праці та відпочинку, наметових містечках.

Як і в попередні роки, значну увагу профкоми приділили дітям соціально незахищених категорій. Протягом літа було оздоровлено 218 тис. дітей-сиріт, дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей, дітей, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та дітей інвалідів. Цей показник свідчить, що кожна четверта оздоровлена дитина належить до цієї категорії.

Щоб зменшити в умовах кризи фінансовий тиск на підприємства й організації, профкоми,

Завдяки організаційній та фінансовій участі профспілок у 27 регіонах України влітку 2012 року загалом оздоровилися понад 850 тис. дітей і підлітків, а це майже на 70 тис. більше, ніж у попередньому році.

які утримують оздоровчі заклади, не допустити зниження кількості оздоровлених дітей, ФПУ звернулася до правління Фонду соцістраху, Кабміну та Федерації роботодавців України щодо вирішення питання фінансування оздоровлення дітей у дитячих закладах із тривалістю зміни виходячи з реальних можливостей кожного регіону. Пропозиція знайшла позитивний відгук і таке рішення було прийнято правлінням зазначеного фонду (до законодавчого врегулювання цього питання). На вимогу профспілкової сторони всю економію страхових коштів та перевищення запланованих доходів бюджету фонду протягом поточного року повторно направили на збільшення фінансування дитячого оздоровлення. Також, за наполяганням представників профспілок, правлінням фонду прийнято рішення, що дозволяє проводити оздоровлення дітей віком від 6 років.

Разом з тим ми спостерігаємо системне зменшення кількості оздоровлених дітей і однією з основних причин є висока вартість путівок у фонди до дитячих закладів оздоровлення. У 2012 році збільшилась на 22 грн (майже на 19%) середня вартість ліжко-дня в дитячих оздоровчих таборах. Це один з головних чинників, який вплинув на купівельну спроможність батьків, профспілок та господарників.

На проведення дитячої оздоровчої кампанії 2012 року профспілковими структурами спільно з усіма учасниками в 27 регіонах було залучено 691,5 млн грн, з яких понад 337 млн – від господарських організацій, близько 160,5 млн – з бюджету профспілок, близько 30 млн надали спонсори та благодійні структури. У середньому на

18 млн грн збільшилась частка батьківської плати, що становить понад 164 млн грн. Це найнебезпечніший сигнал – при незначному зростанні зарплат значне дорозрочення путівок на оздоровлення дітей. Загалом підсумки дитячої літньої оздоровчої кампанії свідчать про негативний вплив на кількість оздоровлених дітей наслідків фінансово-економічної кризи, роботи підприємств у режимі неповного робочого часу, вильвання працівників, затримки виплати заробітної плати.

Євген Драп'ятій запропонував створити «єдине вікно» допомоги оздоровчим закладам з числа представників СЕС, МНС, Держспоживінспекції України, ветслужби, енергонагляду, органів місцевої влади, профспілок і роботодавців та інших суб'єктів, що беруть участь в оздоровчому процесі, для підготовки закладів до цьогорічного сезону. Він також наголосив на необхідності внести зміни до ст.1 Закону України «Про оздоровлення та відпочинку дітей» у такій редакції: «оздоровча зміна: 18–21 день, відпочинкова: не менше 14 днів».

У виступах нардепів, представників органів влади, роботодавців та громадських організацій було висловлено занепокоєння непоодинокими фактами закриття або перепрофілювання стаціонарних дитячих оздоровчих закладів, зокрема скорочення за останні 20 років їхньої кількості втричі, що суперечить вимогам закону про оздоровлення і відпочинку дітей.

Учасники парламентських слухань роздали рекомендації щодо поліпшення організації, фінансування оздоровлення і відпочинку дітей та молоді в 2013 році.

РОЗМОВА З ВОЛОДИМИРОМ ТЬОТКІНИМ, ГОЛОВОЮ ПРОФСПІЛКИ ПРАЦІВНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Тетяна МОРГУН
«ГТВ»

– Володимире Івановичу, 2014-го Вашій профспілці виповниться десять років. І вже вісім років Ви її очолюєте. Чим було зумовлене створення профспілки працівників соціальної сфери, з чітк «надр» вона вийшла й кого об'єднує?

– Вийшла здебільшого з профспілки працівників держустанов, і ми теж стали членською організацією ФПУ. Мета створення профспілки – активний захист прав та інтересів працівників соціальної сфери, адже в цій галузі трудяться десятки тисяч людей: працівників управління праці й соціального захисту населення, служб зайнятості, будинків-інтернатів, територіальних центрів із надання соціальних послуг, протезних підприємств, центрів реабілітації інвалідів, фондів соціального страхування та інших структур, підпорядкованих Міністерству соціальної політики. Так склалося, що у своїй діяльності міністерство головну увагу приділяло, як ми кажемо, підопічним: категоріям споживачів, якості послуг тощо, тож руки далеко не завжди доходили до захисту тих, хто безпосередньо надає соціальні послуги населенню. Тому першочерговим завданням профспілки стало укладення Галузевої угоди, серед головних питань якої – робота з кадрами.

– А яка динаміка членства у Вашій профспілці?

– На момент створення до її лав входило приблизно 50 тисяч осіб. Поступово кількість зростає до 75 тисяч. Ми орієнтували наші обкоми (діють у 23 областях) таким чином, аби дати спільцанам можливість самим визначитися, у якій профспілці вони почуватимуться більш захищеними. Хочу наголосити, що всі наші організаційні кроки ґрунтувалися на нормах законодавства, відбувалися без жодних порушень. Приміром, торік саме на таких засадах до нашої профспілки увійшла профорганізація Снятинського районного управління праці й соціального захисту населення (Івано-Франківська область).

– У чому ж, на Ваш погляд, така притягальність профспілки?

– Гадаю, передусім у тому, що її керівники в усіх областях – вихідці з системи, а отже, в обкомах і терцентрах розуміють усі нюанси роботи й докладно обізнані з потребами спільцан. Знають кого, коли і як захищати – і діють у цьому напрямі. Важливо й те, що ми, так би мовити, «підтягли» й такі організації, де взагалі не було профспілки; тепер їм працюється набагато спокійніше. – А як працівники соціальної сфери захищені законодавчо? З одного боку, діє Закон України «Про соціальні послуги», у якому, здається, передбачено

Працівники соціальної сфери потребують соціальної справедливості!

права надавачів таких послуг. З іншого, Кабінет Міністрів торік схвалив Стратегію реформування системи надання соціальних послуг, але там про надавачів немає жодного слова...

– Проблема полягає у тому, що ми не маємо свого базового закону. Освітня, медичка, працівники культури мають, а ми – ні. Тому, так би мовити, регулярно «випадаємо з обійми», не маючи ані гарантій, ані пільг.

Чинний закон, знову ж таки, визначає насамперед основні засади надання соціальних послуг особам, які перебувають у важких життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги, і не містить гарантій працівникам соціальної сфери. Ми розробили розділ про такі державні гарантії й запропонували внести його до закону про соціальні послуги. Профільне міністерство нас підтримало, проте коли наша пропозиція надійшла на розгляд Мініфіну й Мінекономіки, вони похова-

ли цю ініціативу. Сьогодні профспілка знову ініціює необхідність прийняття законодавчих актів, які сприятимуть підвищенню престижності праці в соціальної сфері, встановлять державні гарантії, аналогічні гарантіям працівникам в інших бюджетних галузях.

– Інакше кажучи, працівники Вашої системи – найменш захищені серед колег-бюджетників?

– Саме так. Наші працівники отримують найнижчу зарплату, а для переважної більшості – це єдине джерело існування. Про яку соціальну справедливість може йтися? Приміром, зарплати у працівників інтернатів – 1200 грн на місяць, держслужбовці районної ланки після всіх відрахувань одержують до 1000 грн, їхній оклад – менше мінімальної зарплати й не переглядався із 2008 року. Преміальних, надбавок, оздоровчих немає.

У березні цього року відбувся Пленум ЦР профспілки, у якому знову йшлося про те, що

профспілка неодноразово зверталася до уряду, Міністерства фінансів, Міністерства соціальної політики щодо виділення у держбюджеті окремим рядком видатків на забезпечення діяльності місцевих органів праці. Це значно поліпшило б фінансування цих установ, у тому числі оплату праці. На жаль, Мініфін заперечує, мотивуючи тим, що управління праці та соціального захисту населення є структурними підрозділами відповідних місцевих державних адміністрацій, тож законодавчо їм не можуть бути виділені бюджетні призначення. Й нині управління праці забезпечуються за залишковим принципом; із них, на жаль, починається скорочення чисельності працівників, і при цьому не береться до уваги те, що навантаження на таких працівників рік у рік зростає, функції з обслуговування населення – найбільші, бо на управління праці та соціального захисту населення покладаються нові функції щодо підтримки сім'ї, забезпечення рівності прав чоловіків та жінок, протидії торгівлі людьми, запобігання насильству в сім'ї тощо. Отже, для забезпечення соціальної справедливості необхідно збільшити обсяги міжбюджетного трансферу на галузь у державному бюджеті, внести зміни у відповідні формули розрахунку.

Тим часом через негаразди збільнюються висококваліфіковані кадри, й саме тому найголовніше для нас – підвищення заробітної плати. В усіх документах ми постійно порушуємо цю проблему, вважаємо її першочерговою, не кажучи про решту нагальних проблем. Звісно, в основу Галузевої угоди покладено низку попередніх обговорених питань, які суттєво впливають на організацію роботи, оплату, умови праці. Скрізь укладені й діють колективні договори. Проте якщо ще два роки тому, напередодні другого з'їзду, ми сподівалися, що обіцяні урядом нові соціальні стандарти хоч трохи змінять ситуацію на краще, то сьогодні мушу констатувати, що базові проблеми, на жаль, лишилися нерозв'язаними.

Цьогоріч, наприкінці березня, після непростих переговорів і консультацій між представниками уряду та профспілок на засіданні Кабінету Міністрів України ухвалено постанову «Про підвищення оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери», якою встановлено, що тариф І розряду за ЄТС з 1 січня 2013 року становитиме 852 грн. У такій спосіб не допущено збільшення розриву між посадовим окладом працівника І тарифного розряду та мінімальною заробітною платою.

Тож спільними зусиллями я маю на увазі профспілки інших бюджетних галузей – нам

удалось у боротьбі за ставку І розряду ЄТС одержати хоч і невелику, але перемогу.

– У Вашому галузевому часописі «Соціальний захист» вміщено матеріал заступника Уманського міського голови, начальника управління праці та соціального захисту населення міськради, члена ЦР профспілки Галини Кучер, яка пише, що вступ до лав профспілки згуртував трудовий колектив, посилив до нього увагу, поживав роботу, поліпшив умови праці й побуту. Та й багато інших спільцан акцентують, що створення власної профспілки було обґрунтованим, дозволило людям відчувати себе не лише потрібними, а й захищеними...

– Принагідно наведу свіжий приклад: керівництво Державного центру зайнятості ініціювало притягнення до персональної відповідальності кількох директорів обласних центрів. Троє з них – члени Центральної ради профспілки і притягнуті їх до відповідальності без згоди профспілки не можна. Тож Центральна рада розібралася з кожною справою і відстояла цих людей.

– Отже, про мотиваційні міркування не питатиму. А чи задоволені Ви роботою Молодіжної ради профспілки, який пішов уже третій рік?

– Чесно кажучи, хотілось б, аби ця Рада працювала активніше, тим більше, що її члени – люди завзяті, освічені, розумні, вони й самі можуть писати переконливі статті про важливість та ефективність грамотної профспілкової роботи. Втім, і ми, старші колеги, могли б систематичніше опікуватися нашою профспілковою молоддю. Загалом профспілка чудово усвідомлює важливість цілеспрямованої молодіжної політики задля захисту прав та інтересів молодих працівників. До речі, саме вони здатні підказати нам нові форми, методи, підходи, що сприятимуть омолодженню та зростанню профспілкових лав, піднесенню авторитету профспілки та її організації у молодіжному середовищі. Вважаємо, що ми обов'язково маємо і надалі створювати молодіжні ради (комісії) в організаціях профспілки всіх рівнів; залучати молодь до складу виборних органів; організувати й проводити серед молоді більше цікавих заходів.

Нині для активізації діяльності організації профспілки, зміцнення профспілкової солідарності, посилення мотивації профчленства президія оголосила огляд-конкурс серед територіальних організацій на кращу роботу з реалізації статутних цілей і програмних завдань щодо захисту прав та інтересів членів профспілки, а також конкурсу на кращу методичну розробку на допомогу первинним профспілковим організаціям. Підсумки підбиватимуться у травні.

Раїса
Чирва

оглядач «ПВ»
chirva@bigmir.net

ЗНО: умови стабільні, незмінні й зрозумілі

Зовнішнє незалежне оцінювання – уже звична для нашої країни форма вступних випробувань. І хоч проблем вистачає – і недостатнє фінансування, і необхідність удосконалення як змісту тестів, так і процедури їх проведення, – кардинальних змін у ЗНО–2013 не передбачається. То чому ж тоді переймаються і батьки, і випускники нинішнього року? «ПВ» намагалися з'ясувати, що саме спричинило несподіваний ажіотаж.

РЕВОЛЮЦІЙНІ НОВАЦІЇ ВІДМІНЯЮТЬСЯ

Перше, що цього року стало на заваді абітурієнтам – безпрецедентні для березня снігопади. А вже пік негоди припав саме на 23-те – день проведення ЗНО, тому чимало охочих фізично не змогли дістатися до пунктів складання тестів.

Представники Міністерства освіти з розумінням поставилися до цієї ситуації і призначили день для повторного складання ЗНО. Всі, хто не зміг зробити цього 23 березня, склав тести 6 квітня.

Ситуацію навколо зовнішнього незалежного оцінювання збурила заява першого віце-спікера Верховної Ради Ігоря Калетника. Він виступає за скасування незалежного оцінювання, бо воно, на його переконання, погіршило якість освіти. На думку чиновника, треба терміново повертатися до колишніх правил гри на освітняцькій ниві. Його висловлювання спричинили шквал критики серед учителів середньої школи, керівників вишів, соціо-

логів і чиновників профільного міністерства. Вони одностайно заявляють: політики не розуміють ролі ЗНО, а отже, не замислюються над наслідками, якщо раптом «гарячі» голови на законодавчому рівні скасують чинну систему тестувань. Практично в усіх цивілізованих країнах діє система зовнішнього оцінювання, котра так чи інакше свідчить про якість освіти. Тож скасування ЗНО може зіпсувати імідж України.

Опоненти Ігоря Калетника вважають, що його аргументи – непрофесійні, а маніпуляції зі статистичними даними, на які спирається нардеп, свідчать про те, що треба негайно захищати зовнішнє оцінювання та організувати широкую професійну дискусію.

Комітет Верховної Ради з питань науки та освіти ухвалив рішення провести комітетські слухання про законодавче забезпечення вищої освіти в Україні, де окремим і практично головним пунктом буде питання про роль і розвиток ЗНО. Представники комітету вважають, що зовнішнє оцінювання – це один із небагатьох успіхів нашої держави, тож про його скасування говорити зайве. Слід вести мову лише про його подальший розвиток і вдосконалення.

Директор фонду «Демократичні ініціативи» Ірина Бекешкіна свою позицію обстоює виключно за результатами соціологічних досліджень. Вони засвідчують, що більшість українців підтримує систему вступу до вишів за результатами ЗНО. «Основні позитиви, – наголошує пані Бекешкіна, – полягають у тому, що саме ЗНО ставить усіх у рівні умови, обдаровані діти дістають змогу вступити до будь-якого

вишу, крім того, знижується рівень корупції під час вступу. І з року в рік цей позитив зростає, тому що люди бачать конкретні наслідки впровадження ЗНО».

Тоді чому цей позитив муляє тим, хто прагне скасувати незалежне оцінювання? Відповідь напрошується одна: рівний доступ до освіти не подобається багатьом. Адже ЗНО зламало колишні схеми корупції під час вступу до вишів і кардинально змінило систему, коли на багато років наперед було розписано, куди підуть навчатися діти й онуки можновладців.

Директор Центру освітнього моніторингу Павло Полянський категорично стверджує: «Заяви про скасування ЗНО і повернення до звичної системи вступних іспитів мали б зумовити наступний логічний крок – передачу питань вступу до Міністерства доходів і зборів. Тоді це було б принаймні чесно».

Насправді ЗНО призвело до втрати з боку зацікавлених осіб значної частини прибутків у вигляді хабарів за вступ. Ті, хто прагне будь-що повернути систему вищої школи на старі рейки, прорахувалися. Громадськість висловлює за діючу систему ЗНО і готова відстоювати її. Справедливості заради треба сказати, що тільки завдяки широкій громадській підтримці ЗНО все ще існує.

ТЕСТІВ ВИСТАЧИТЬ НА ВСІХ

Щорічне проведення ЗНО – випробування для батьків і вступників до вишів. Нинішня кампанія якимись революційними новачками не позначена. Як заявив очільник профільного міністерства Дмитро Табачник, головною ознакою ЗНО 2013 року є стабільність. Жодних разючих змін не очікується. Усі вищі навчальні заклади прийматимуть документи впродовж 31 дня, з 1 до 31 липня. При вступі будуть ураховуватися результати трьох тестувань, за якими теоретично можна набрати 600 балів, плюс документ про середню освіту.

За останніми даними, на ЗНО–2013 зареєструвалося 322 тис. осіб. Перші результати оголосять 18 червня і до 5 липня оприлюднять усі результати основної сесії, а до 16 липня – додаткової.

Академія праці і соціальних відносин

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Академія посіла особливе місце серед провідних навчальних закладів освіти України. Організація навчального процесу в ній відповідає кращим світовим і зарубіжним стандартам, запроваджено систему наскрізного навчання: від довузівської підготовки абітурієнтів – навчання в профільних класах до отримання повної вищої освіти за рівнями бакалавр, спеціаліст, магістр через денну, заочну та екстернатну форми навчання.

ЗНАННЯ ДЛЯ ПРОФАКТИВУ

Навчальні програми дають можливість профспілковим лідерам оволодіти знаннями з основ правового регулювання діяльності профспілкової організації, нормативно-правових актів, що регламентують роботу профорганізації, створення документів управлінської діяльності, організації роботи з документами, впровадження методів проектування в діяльності профорганізації; вміннями ефективної мовної поведінки в актуальних ситуаціях спілкування, мистецтва мови, ділового контакту, розвитку комунікативних та креативних здібностей, адаптації до нових умов та ін.

ВИПУСКНИКИ

За 20 років свого існування в стінах академії було підготовлено 25 тис. фахівців для соціальної сфери, здійснено перепідготовку 2538 осіб за другою вищою освітою, підвищили кваліфікацію 3465 діячів профспілкової сфери.

ОБМІН СТУДЕНТАМИ

Новим здобутком академії є нещодавнє підписання договору з Педагогічним університетом суспільних знань у Варшаві. В рамках цього договору буде здійснюватися обмін студентами та викладачами за профільними спеціальностями вузів. Крім того, восени буде розпочато проект післядипломної освіти Master of Social Administration, який відповідає сучасним потребам місцевого самоврядування та інноваційним змінам в сучасній Україні. Перша група представників професорсько-викладацького складу академії від'їжджає до Варшави вже 25 квітня 2013 року.

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Перелік підприємств, організацій та установ, де працюють випускники академії, доволі широкий: Верховна Рада, Кабінет Міністрів, Федерація профспілок України, Національний та інші банки України, Національна служба посередництва і примирення, Пенсійний фонд України, акціонерне товариство «Фармак», різні установи й організації соціально-економічного профілю по всій Україні.

ГУРТОЖИТОК

Абітурієнти та їх батьки на період складання вступних іспитів забезпечуються місяцями в 2-3-місних кімнатах гуртожитку академії готельного типу. Також тут діє медичний пункт. Обслуговування студентів послугами медпункту на весь період навчання безкоштовне.

ДОЗВІЛЛЯ

Розвивати свої здібності і таланти завдяки підтримці культурно-мистецького центру академії може кожен студент. Тут є хореографічна та вокальна студія, студентський аматорський театр «Аеліта». Вокальна студія Decima є лауреатом багатьох конкурсів, фестивалів. Щороку творчі колективи академії виїжджають з благодійними концертами до Всеукраїнського центру професійної реабілітації інвалідів, що в с. Лютіж на Київщині. Також власними силами під керівництвом директора центру Юрія Литвина проводяться різноманітні концертні програми. ©

АКАДЕМІЯ ПРАЦІ І СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН

III-IV рівня акредитації

Запрошує на навчання за спеціальностями:

- ПРАВОЗНАВСТВО
- ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА
- МАРКЕТИНГ
- ФІНАНСИ
- МЕНЕДЖМЕНТ
- СОЦІАЛЬНА РОБОТА
- СОЦІОЛОГІЯ

03680, Україна, м. Київ - 187, вул. Велика Окружна дорога, 3 (Теремки - 1)
0(44) 526-06-64, (примальна комісія)
info@socosvita.kiev.ua
www.socosvita.kiev.ua

Диплом державного зразка

Ліцензія МОНМС України АД №034528 від 18.04.2012 р.

Освітньо-кваліфікаційні рівні: бакалавр, спеціаліст, магістр.

Форми навчання: денна, заочна.

Навчання платне. Студенти-відмінники одержують стипендію.

Післядипломна освіта: Перепідготовка спеціалістів (друга вища освіта) здійснюється за заочною та очно-заочною формами навчання за вказаними спеціальностями (термін навчання - 1,5-3 роки).

Аспірантура за науковими спеціальностями юридичного, економічного та соціологічного напрямів.

До послуг студентів:

- ✓ Військова кафедра.
- ✓ Гуртожиток готельного типу.
- ✓ Кафетерій та їдальня.
- ✓ Обладнані аудиторії.
- ✓ Сучасна бібліотека.
- ✓ Комп'ютерні аудиторії з виходом в Інтернет.
- ✓ При сприянні академії на базі однієї з кращих автошкіл м. Києва проводяться курси з підготовки водіїв категорії «В» за пільговою вартістю.
- ✓ Культурно-мистецький центр.
- ✓ Наукове товариство.
- ✓ Спортивні секції.

Освіта в профспілкових вишах: сучасна, потужна

Процеси глобалізації, сталого соціально-економічного розвитку суспільства потребують докорінного реформування та оптимізації сфери освіти в Україні. Важливим пріоритетом реалізації державної освітньої політики є створення сучасних потужних вишів на основі їх об'єднання та укрупнення на регіональному і відомчому рівнях. Повною мірою це стосується й функціонування системи навчальних закладів профспілок, що є невід'ємною складовою вітчизняного освітнього простору.

Стратегічно важливою у цьому контексті є постановою Президії ФПУ «Про реорганізацію вищих навчальних закладів Федерації професійних спілок України», прийнята у вересні 2012 року. Відповідно до неї розпочався процес об'єднання Академії праці і соціальних відносин ФПУ, Харківського соціально-економічного інституту й Інституту туризму ФПУ в єдиний освітній комплекс – Академія праці, соціальних відносин і туризму. Перейменування навчального закладу та затвердження нової редакції статуту академії відбулися у лютому 2013 року. Реалізація зазначеної постанови Президії ФПУ дозволяє об'єднати існуючий навчальний і науково-методичний потенціал, сформувати висококваліфікований професорсько-викладацький склад, осучаснити матеріально-технічну базу, значно підвищити якість навчального процесу, що, безперечно, сприятиме зростанню конкурентоспроможності профспілкового вишу на вітчизняному ринку освітніх послуг.

Академія посідає особливе місце серед провідних вищих навчальних закладів України. Організація навчального процесу в ній відповідає кращим вітчизняним і зарубіжним стандартам, тут запроваджено систему наскрізного навчання – отримання повної вищої освіти за освітньо-кваліфікаційними рівнями: бакалавр, спеціаліст, магістр (денна та заочна форми). Підготовка фахівців здійснюється за такими напрямками: право, соціологія, соціальна робота, фінанси і кредит, економіка підприємства, маркетинг та менеджмент. Діє система освіти для дорослих – перепідготовка спеціалістів (друга вища освіта), підготовка аспірантів, авторські спекури за актуальних юридичних, економічних та соціологічних питань.

Академія – це один з небагатьох навчальних закладів в Україні, де забезпечується поєд-

нання теорії та практики в процесі підготовки спеціалістів. Це дозволяє випускникам працювати в різних сферах економіки, освіти, культури, промисловості, агропромислового комплексу, судах, прокуратурі, державному управлінні, профспілкових організаціях та ін.

Підготовка студентів спочатку здійснювалася на чотирьох факультетах: юридичному, економічному, соціального управління та підвищення кваліфікації профспілкових кадрів. З метою упорядкування освітньої діяльності 2012 року було внесено зміни до організаційної структури академії, внаслідок чого на базі факультету підвищення кваліфікації профспілкових кадрів було утворено Інститут профспілкового руху, на базі економічного факультету та факультету соціального управління – факультет економіки та соціального управління.

Останнім часом академія приділяє велику увагу організації підвищення кваліфікації профспілкових кадрів. Цей напрям діяльності реалізується Інститутом профспілкового руху.

Навчання профактиву в академії спрямоване на формування знань, умінь і навичок, необхідних головам профспілкових організацій, їх резерву, членам профкомів, постійним комісіям профорганізації та ін. Навчальні програми дають змогу профлідерам оволодіти знаннями з основ правового регулювання діяльності профспілкової організації, нормативно-правових актів, що регламентують роботу профорганізації, правильного створення документів управлінської діяльності, організації роботи з документами, впровадження методів проектування в діяльності профорганізації тощо.

Особливим попитом у профактивістів користувалися навчальні програми 2011–2012 років: «Мотивація профспілкового членства – пріоритетний напрям діяльності професійних спілок. Засоби наочної агітації вступу

до профспілки нових членів» (кандидат філософських наук, доцент кафедри соціології та соціального управління О. В. Горпинич), «Використання інформаційно-комунікаційних технологій у профспілковій діяльності» (кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри маркетингу та менеджменту С. М. Коваленко), «Ризики інтенсивного спілкування з людьми у діяльності профспілкового лідера» (доктор медичних наук, професор кафедри соціальної роботи та практичної психології О. Г. Карагодіна) та ін.

Важливим аспектом змістовного боку навчального процесу профспілок є реалізація цільових профспілкових програм. Вони відображають необхідність системного навчання з питань соціального діалогу, його роль у консолідації громадянського суспільства. Результатом є підготовка навчальних програм не тільки для навчання профактиву, а й для студентів вишів України, що дає змогу розширити сферу впливу профспілок у сучасному українському суспільстві і підкреслює важливість їхньої діяльності для захисту всіх верств населення.

Наприклад, програма «Основні ведення соціального діалогу в суспільстві» розроблена Академією праці і соціальних відносин ФПУ в липні 2012 року та рекомендована Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України до впровадження у навчальний процес вишів III–IV рівня акредитації. Перше плотне випробування викладання цієї навчальної дисципліни відбудеться в Академії праці і соціальних відносин ФПУ у 2013/2014 навчальному році.

У навчальному закладі працюють 113 науково-педагогічних працівників, з яких 18 докторів наук, професорів та 63 (51,9%) кандидати наук, доценти. В академії існують відомі своїми досягненнями наукові школи. Забезпечують проведення фундаментальних та прикладних на-

укових досліджень провідні фахівці – доктори наук Світлана Барматова, Іван Гавриленко, Олена Майданник, Василь Мунтян, Віктор Співак, Василь Шамрай та ін. Також тут проводиться підготовка аспірантів і докторів за науковими напрямками факультетів і кафедр, пошукові і науково-дослідні роботи з проблем соціально-трудових відносин з використанням нових інформаційних технологій, підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу через аспірантуру, докторантуру та стажування у провідних ву-

зах України та зарубіжних наукових центрах.

У 2012/2013 навчальному році разом з 19 іншими закладами країн Європи та Азії, яку очолює президент Академії праці і соціальних відносин ФНПР Микола Гриценко.

У 2012/2013 навчальному році новим здобутком академії є підписання договору з Педагогічним університетом суспільних знань у Варшаві. В рамках цього договору буде здійснюватися обмін студентами та викладачами за профільними спеціальностями вишів. Крім того, восени буде розпочато проект післядипломної освіти MasterofSocial-

Сьогодні випускники Академії праці і соціальних відносин ФПУ працюють у Федерації профспілок України, Верховній Раді, Кабінеті Міністрів, Національному банку, Національній службі посередництва і примирення, Інституті соціології НАН України, АППБ «Аваль», «Приватбанку» й інших фірмах, установах та організаціях.

зах України та зарубіжних наукових центрах.

Навчальна та науково-дослідна робота студентів і викладачів вдосконалюється завдяки організації студентських гуртків, проведеному студентських олімпіад, участі в науково-практичних конференціях, симпозіумах, семінарах, колоквіумах з економічних, правових та соціальних питань, співробітництву з вишами спорідненого профілю, установами та організаціями, розташованими як в Україні, так і за кордоном.

Академія постійно працює у напрямі розширення міжнародних зв'язків. Так, вона входить до Міжнародної асоціації навчальних і наукових закладів з підготовки кадрів для соціально-трудової сфери (добровільне міжнародне об'єднання профспілкових і гуманітарних навчальних закладів, навчаль-

Administration, який відповідає сучасним потребам місцевого самоврядування та інноваційним змінам в сучасній Україні. Перша група представників професорсько-викладацького складу академії від'їжджає до Варшави вже 25 квітня 2013 року. Головний лейтмотив цієї програми обміну – використання потенціалу дистанційного навчання.

Кожна талановита людина може розвивати свої здібності завдяки підтримці культурно-містського центру академії. Тут працюють хореографічна та вокальна студії, студентський аматорський театр «Аеліта».

Академія – це культурне, світоглядне пережестя, де апробуються ідеї, приймаються рішення, які потім втілюються в закони, нормативні акти та рекомендації роботодавцям щодо спільного вирішення тих чи інших питань. ®

Історія Академії праці і соціальних відносин ФПУ – це й історія розвитку профспілкового руху пострадянської України, авангард якого – Федерація профспілок України і виступила двадцять років тому ініціатором створення Академії. Незмінною місією Академії всі ці роки залишається формування висококваліфікованих, професійних профспілкових кадрів. Питання формування таких кадрів в умовах досить складного шляху реформування української держави та суспільства й досі залишаються найактуальнішими. Саме цьому і був присвячений круглий стіл, який проходив в Академії 4 квітня 2013 року.

Фото Кирила ЛАТИШЕВА

Стратегія профспілкового ВНЗ: формування профлідера XXI століття

Учасниками круглого столу стали керівники структурних підрозділів Академії, завданням яких було визначити перспективні напрями подальшої плідної співпраці Академії та Федерації профспілок України, й журналісти газети «Профспілкові вісті». Ідеологом і модератором круглого столу виступила в. о. ректора Академії, доктор філософських наук В. В. Буященко.

У своєму вступному слові професор В. В. Буященко звернулася до найяскравіших моментів історії функціонування Академії як «кузні профспілкових кадрів». «Якщо ми пригадаємо історію розвитку Академії, – сказала Вікторія Василенко, – то вона створювала, перш за все, як базовий центр профспілкової освіти в Україні. І в Академії бачили саме той навчальний заклад, який готуватиме професійний кадровий резерв для профспілок». В. о. ректора також подякувала ФПУ за підтримку протягом двадцяти років її існування та наголосила на тому, що однією з найважливіших ланок Академії є створений у грудні 2012 року Інститут профспілкового руху, який здійснює свою діяльність з метою науково-методичного забезпечення діяльності ФПУ та її членських організацій із питань профспілкової роботи, підвищення ефективності захисту членів профспілок шляхом соціального діалогу, розвитку профспілкової освіти.

За словами Т. В. Вериківської, начальника відділення профспілкової освіти Інституту профспілкового руху, Інституту відводиться важлива роль у забезпеченні системності навчання профспілкових працівників. Гарантом успішності навчання профспі-

ковців може бути активна діяльність науково-дослідного відділення Інституту в напрямі прогнозування соціально-економічного розвитку України, профспілкової діяльності щодо захисту трудових і соціальних прав працюючих; обґрунтування необхідності удосконалення правового забезпечення ефективного виконання профспілками захисних функцій; створення банку соціальної інформації з метою посилення наукового обґрунтування рішень профспілкових органів управління тощо. Тетяна Вікторівна висловила сподівання, що все це забезпечить якісну діяльність відділення профспілкової освіти Інституту, яке здійснює підвищення кваліфікації профспілкових працівників та спеціалістів, виходячи з потреб ФПУ та її членських організацій, та допоможе іншим навчальним закладам профспілок підняти свою роботу на якісно новий рівень.

У ПЕРСПЕКТИВІ

Але діяльність Інституту профспілкового руху – далеко не єдина форма співпраці Академії та ФПУ. Поеднання наукового досвіду та практичного підходу, які продемонстрували учасники, дало можливість визначити цілу низку нових перспективних напрямів такої співпраці.

Так, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін і профспілкового руху, доктор політичних наук В. М. Співак наголосив на тому, що одним із пріоритетних трендів сучасної освіти є освіта протягом життя. І саме надання Академією освітніх послуг людям будь-якого віку (система безперервної освіти) може стати новою сферою реалізації як можливостей Академії, так і сферою інтересів ФПУ.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

Ще один перспективний магистральний напрям співпраці запропонувала модератор круглого столу, професор В. В. Буященко, яка зосередила увагу учасників на необхідності перегляду підходу до проходження навчальної практики студентами Академії. «Якщо говорити про майбутню, подальшу співпрацю з нашим засновником, нас би цікавили питання системної організації практики, коли саме профспілки будуть зацікавлені в тому, аби побачити наших студентів у себе – у своїх структурних підрозділах починаючи з другого по п'ятий курс, – пояснила свою позицію Вікторія Василенко. – Це дозволить профспілковим організаціям ставити певні завдання перед студентом, а під час наступної практики, через рік, перевіряти їх виконання. Такий підхід дасть змогу Академії підготувати професійного профспілкового лідера, який після завершення навчання знатиме діяльність профспілок, як то кажуть, ізсередини, а профспілкові організації – бути зацікавлені у співпраці зі спеціалістом, фаховий рівень якого вона вже мала можливість оцінити».

НАУКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Свої пропозиції щодо розширення можливостей співпраці між Академією та ФПУ внесла також завідувач кафедри соціології та соціального управління, доктор соціологічних наук, професор С. П. Барматова, яка звернула увагу учасників на той факт, що реалізація однієї з найважливіших функцій профспілок – соціальної експертизи нормативних і юридичних актів (документів), які розглядаються ФПУ

у межах Угоди про співпрацю з роботодавцями та Урядом України, – неможлива без залучення науковців, без використання їх розумового на наукового потенціалу. Світлана Петрівна наголосила на тому, що саме зараз відбувається робота з формування експертної групи, до складу якої ввійдуть учені, що працюють в Академії. Завданням цієї експертної групи буде наукова експертиза нормативних і юридичних документів, які проходять соціальну експертизу в ФПУ. Це, на думку С. П. Барматової, буде суттєвим науковим «додатком» до традиційних форм співпраці з ФПУ, які всі двадцять років реалізовувала кафедра, а саме – проведення соціологічних досліджень за завданням ФПУ (за ці роки таких досліджень було більше 10), участь фахівців Академії у круглих столах, експертних нарадах, конференціях, які проводила ФПУ.

Окремо треба зупинитися на виступі завідувача кафедри маркетингу та менеджменту, доктора економічних наук, професора, заслуженого економіста України, автора та співавтора понад 429 публікацій К. І. Якуби. Катерина Ільвіна зосередила увагу учасників круглого столу на тому, що Академія не тільки повинна залишатися центром підготовки висококваліфікованих профспілкових кадрів, а й взяти на себе відповідальність за претендування на звання Центру духовного та інтелектуального потенціалу українських профспілок.

Тему формування високоінтелектуальної, високоосвіченої особистості, яка відповідає потребам сучасного глобалізованого світу як запоруки успішного розвитку української держави та висококваліфікованого фахівця як запоруки ефективного

економічного розвитку цієї держави продовжила старший викладач кафедри соціології та соціального управління Г. В. Філь – керівник студентського театру Академії. Ганна Василенко, яка є також постійним членом лекторської групи Інституту профспілкового руху, звернула увагу учасників круглого столу на спеціалізовані курси, які розробили фахівці Академії й пропонуються не тільки студентам Академії та слухачам курсів підвищення кваліфікації, а й усім профспілковим організаціям України. Серед таких курсів – «Формування іміджу профспілкового лідера», «Ділові переговори у профспілковій діяльності» тощо. На думку Г. В. Філь, наявність таких курсів суттєво розширює обсяг знань, навичок і вмінь, які вкрай необхідні сучасній людині, і саме фахівці Академії готові запропонувати їй ці освітні послуги.

Такими ж цікавими й насиченими важливою інформацією були виступи решти учасників круглого столу.

СУЧАСНИЙ ПРОФЛІДЕР

Підбиваючи підсумки роботи круглого столу, його модератор, в. о. ректора АПСВ іще раз декларувала: «На сьогодні, якщо подивитися на процес глобалізації, який відбувається у світі, ми побачимо, що перед профспілками постають нові, глобальні завдання та цілі, які треба реалізовувати, яких треба досягти. Сьогоднішній профспілковий лідер має бути освіченим, аби захищати людей праці у тій чи іншій галузі». У формуванні такого лідера Академія завжди буде постійним, потужним і вірним партнером Федерації профспілок України. ®

ТУРИЗМУ – ПРОФЕСІОНАЛІВ

На зламі тисячоліть туризм у світі став явищем, що увійшло в повсякденне життя мільйонів людей. Більше того, на початку XXI століття туризм, випередивши за обсягами доходу нафтовидобуток і автотранспортування, сільське господарство та комп'ютерні технології, справедливо посів перше місце серед провідних галузей світової економіки.

Сьогодні туризм визнано одним з найприбутковіших видів бізнесу – сюди вкладається понад 100% світових інвестицій. Для 40 країн світу туристична галузь є основним джерелом наповнення національного бюджету, а у 70 країнах за цими показниками входить до першої трійки. Потенційний вплив туризму на соціально-економічний розвиток світу, доквілля та людей набуває таких масштабів, що є всі підстави говорити про «туристичний феномен», «туристичний бум», «туристичний вибух» і навіть про «туристичну революцію». У 2012 році чисельність іноземного туристичного потоку в світі вперше перетнула рубіж 1 млрд осіб, а доходи від туризму склали понад 1 трлн дол. США.

Упродовж останніх років і в Україні змінюється на краще ставлення до туризму як з боку державних владних структур, так і суспільства в цілому. Залишилися у минулому часи, коли його ототожнювали тільки з відпочинком та розвагами, вважали легковажною і несерйозною справою. Натомість у туризмі починають вбачати дієвий засіб формування ринкових механізмів, поповнення державного та місцевих бюджетів, забезпечення зайнятості населення, одну з форм раціонального використання вільного часу, проведення змістовного дозвілля, оздоровлення людей, залучення широких верств до пізнання власної історії, вивчення історико-культурної спадщини, зростання національної свідомості громадян молодшої української держави.

Неупереджений аналіз свідчить, що вітчизняна індустрія туризму є чи не єдиною сферою суспільного виробництва, яка з року в рік стабільно нарощує обсяги виробництва товарів і послуг. Без перебільшення, обов'язковою умовою ефективного та перспективного розвитку туризму в Україні є підготовка висококваліфікованих туристичних кадрів.

Одним з провідних закладів вітчизняної вищої освіти, що впродовж уже майже 40 років готує майбутніх фахівців туристичної сфери, є профспілковий вищий навчальний заклад – Інститут туризму. Його історія починається ще з Республіканських туристичних курсів, організованих 1974 року при Українській республіканській раді з туризму і екскурсій. У 1982 році на базі цих курсів було створено Українську філію Всесоюзного інституту підвищення кваліфікації працівників туристсько-екскурсійних організацій, а в 1988-му філію перетворено на Український міжреспубліканський вищий навчально-науковий центр. 1992 року центр отримав статус Інституту туризму і був підпорядкований ФПУ.

Сьогодні Інститут туризму є вищим закладом освіти III рівня акредитації. Основні напрями його діяльності: підготовка фахівців з вищою освітою; підвищення кваліфікації та перепідготовка (післядипломне навчання) керівного складу та спеціалістів туристичної сфери; проведення наукових досліджень, спрямованих на вивчення, узагальнення та впровадження передового досвіду роботи в сфері туризму; організація наукових експедицій для визначення та розробки туристично-екскурсійних маршрутів; надання консультативної допомоги туристичним підприємствам, організаціям та об'єднанням тощо.

У результаті багаторічної копіткої роботи колективу в Інституті туризму сформовано ступеневу систему безперервної та послідовної туристичної освіти, основними формами та напрямками якої є: профорієнтаційна робота та початкова туристично-екскурсійна підготовка школярів (Інститут туризму понад 20 років співпрацює з Ліцеєм туризму (м. Київ) та ліцейними класами туристично-екскурсійного профілю в інших містах України); підготовка за фахом «Менеджмент» (випускники отримують кваліфікацію «бакалавр з ме-

неджменту» та «менеджер туризму»); перепідготовка та підвищення кваліфікації керівного складу та спеціалістів туристичної сфери України. Безперервність навчання забезпечується проходженням майбутнім фахівцем усіх ступенів і рівнів підготовки. При цьому кожен ступінь завершується отриманням документа про освіту встановленого зразка (диплома, свідоцтва та ін.) із зазначенням набутої спеціальності. Увес комплекс завдань у цьому контексті зводиться до переосмислення старої формули системи підготовки кадрів «освіта на все життя» в якісно нову вимогу, що утверджує принцип «освіту через усе життя».

За період свого існування Інститут туризму охопив всіма формами підвищення кваліфікації та перепідготовки понад 48 тис. працівників галузі, а саме керівників туристичних фірм і компаній, менеджерів, бухгалтерів, економістів, екскурсоводів, гідів, інструкторів з видів туризму, адміністраторів готелів, покоївок, офіціантів, кухарів, барменів, сомельє та ін. Також підготовлено майже 3 тис. фахівців з вищою туристичною освітою.

У контексті підготовки туристичних кадрів Інститут туризму активно спів-

працює з Державним агентством України з туризму і курортів, Федерацією професійних спілок України, Івано-Франківською, Одеською та Харківською ОДА, ПРАТ «Укрпрофтур», Кримським методично-екскурсійним центром, готельним комплексом «Турист» (м. Київ), АТ «Львівтурист», АТ «Запоріжтурист», ТОВ «Майстер-клас», Товариством «Знання» (м. Дніпропетровськ), АТ «Кримтур» та багатьма іншими туроператорами.

Навчальний процес в Інституті туризму забезпечують п'ять кафедр: гуманітарних дисциплін, спеціальних туристичних дисциплін, економіки та менеджменту, вищої математики та інформатики, іноземних мов, де працюють 48 викладачів, серед яких 26 кандидатів наук і 3 доктори наук. Останніми роками професорсько-викладацьким складом були підготовлені та видані збірники наукових праць та навчальних посібників, серед яких «Проблеми міжнародного туризму», «Туристично-краєзнавчі дослідження», «Історико-культурна спадщина України», «Словник-довідник з менеджменту», «Основи туризмознавства», «Організація туристичної діяльності в Україні» та ін. Працівниками Інституту туризму ФПУ розроблено та рекомендовано для фахівців туристично-екскурсійної справи навчально-методичний посібник «Основні тематичні напрями Національної системи туристсько-екскурс-

сійних маршрутів «Намисто Славутича».

Авторським колективом закладу впродовж останніх років розроблено маршрути позаміських екскурсій: «Давнім чернігівським шляхом до столиці Сіверщини» (Київ – Чернігів) та «Пам'ятки садово-паркового мистецтва Чернігівщини: Тростянець і Качанівка», «До витоків Трипільської культури», «Туристичні перлини Сумщини», «Туристичні перлини Полтавщини», «Фортифікації та монастирями Івано-Франківщини», «Винний тур» та ін.

Інститут туризму підтримує північні зв'язки майже з 90 науковими установами, провідними вітчизняними та зарубіжними навчальними закладами, громадськими організаціями й об'єднаннями. Він став науково-методичним центром діяльності Ліги екскурсоводів м. Києва та Всеукраїнської громадської організації – Асоціації екскурсоводів України. Серед зарубіжних науковців – колеги з Польщі, Росії, Фінляндії, Індонезії, В'єтнаму.

Студентську практику організовано на провідних туристичних фірмах України та за кордоном: у Греції, Туреччині, Єгипті, Польщі, США та ін. Студенти працюють з іноземними туристами на круїзних пароплавах, міжнародних туристичних ярмарках і салонах. Інститут активно сприяє працевлаштуванню випускників, які працюють у вітчизняних і зарубіжних туристичних фірмах, готельних комплексах, ресторанах, представництвах іноземних туристичних компаній.

Понад 15 років в інституті діє Центр розвитку активних форм туризму. Мета його діяльності – сприяння поглибленню знань з різних видів активного туризму, підготовка студентів до участі у змаганнях, зльотах, олімпіадах різного рівня та масштабів, популяризація активних форм туризму. Основні завдання центру полягають у продовженні раніше розпочатої роботи з координації та розвитку оздоровчого, спортивного, пізнавального, екстремального, екологічного та інших напрямів активного туризму. А саме організації та проведенні різного рівня складності походів, експедицій, тематичних семінарів і масових заходів для студентів та працівників інституту.

Змістовні та цікаві традиційні ритуали посвячення першкурсників у студенти проводилися на вершині Говерли, географічному центрі Європи, на Чернечій горі в Каневі, у Холодному Ярі, на Чигиринщині, в Національному історико-культурному заповіднику «Качанівка», одному з найкращих в Україні осередків сільського зеленого туризму – «Соколиному хуторі». Отже, роки навчання в Інституті туризму є для студентів періодом не тільки здобуття глибоких теоретичних і практичних знань з майбутнього фаху, а й справжньою школою духовності, патріотизму, всебічного розвитку особистості. ©

30%
СКЛАДАЄ ЧАСТКА
ТУРИЗМУ В СВІТОВІЙ
ТОРГІВЛІ
ПОСЛУГАМИ,
ВПЕВНІНО
НАЗДОГАНЯЮЧИ ТАКІ
СФЕРИ, ЯК ФІНАНСИ
ТА ВАНТАЖО-
ПЕРЕВЕЗЕННЯ

Основна сесія ЗНО розпочинається 3 червня із тесту з хімії. Завершиться вона 27 червня тестом зі світової літератури. Тести з двох предметів – іноземна мова (8 червня) і географія (15 червня) – проводитимуться в суботу. Додаткова сесія триватиме з 4 до 11 липня.

Цьогоріч упоратися з тестами треба за 135 хвилин, а не за 150, як раніше. Однак і завдань, приміром, з історії, стало менше – 55 замість минулорічних 65.

У міністерстві освіти і науки пояснили, що нинішнього року ЗНО проводитимуть із 11 предметів: української мови та літератури, історії України, математики, фізики, хімії, географії, всесвітньої історії, світової літератури, іноземної мови (на вибір – англійської, німецької, французької, іспанської), біології та російської мови. Кількість тестів із деяких предметів зменшили. Однак не тому, що не вистачає власне тестів. Директор Українського центру оцінювання якості освіти Ірина Зайцева пояснює, що кількість тестів скорочено задля підвищення їх якості. «Зменшено кількість завдань, де можливе вгадування відповідей, шляхом розвантаження цієї частини тесту від завдань, що потребують громіздких обчислень», – наголосила пані Ірина.

Новинка цьогорічного ЗНО – тести з предмета «Світова література». Їх можна складати за бажанням вступника. Скажімо, вступаючи на напрям підготовки «Реклама і зв'язки з громадськістю» (спеціальність «журналістика та інформація»), абітурієнт подає сертифікат ЗНО з української мови та літератури, історії України й на його вибір – з іноземної мови чи світової літератури.

Якщо говорити про зміни у змістовій частині тестів, то вони не надто радикальні. Деяко змінилися тести з історії України та всесвітньої історії, зменшилася кількість завдань – із 60 до 55. Водночас скоротилися час на їх виконання. Якщо раніше на це відводилося 150 хвилин, то нинішнього року треба впоратися за 135.

Як і минулого року, абітурієнти мають право складати тести з чотирьох навчальних предметів. Під час реєстрації вступникові запропонують зазначити, чи потрібний йому переклад при складанні тестів. Так, окрім тестів з іноземних мов і з української мови й літератури, решта можуть бути перекладені російською, румунською, польською, молдовською, угорською і кримськотатарською мовами, тобто мовою, якою учень навчався в загальноосвітньому навчальному закладі. Якщо раніше абітурієнт отримував два зошити – українською та мовою нацменшин, то у 2013 році абітурієнт отримує зошит лише тією мовою, яку він замовив.

А загалом, пояснюють у профільному міністерстві, цього року наголос зроблено на завданнях у відкритій формі. Тобто не на таких, де потрібно елементарно вгадувати, а над якими доведеться поміркувати.

Фахівці вважають, що це підвищить якість тестів і піде на користь як абітурієнтам, так і вищим навчальним закладам.

МОБІЛЬНИЙ У ШКАРПЕТКАХ

На жаль, залишається відкритим питання: як боротися зі спритниками, що намагаються обдурити систему? Нинішнього року мають намір удосконалити застосування металошукачів і відеокамер, яке виправдало себе на минулорічних тестуваннях. У 2013 році збільшиться кількість пунктів, де їх застосовуватимуть. Загалом у перспективі металошукачі й відеокамери планують встановити у всіх без винятку вищих навчальних закладах, однак доки це неможливо суто технічно. Фахівці переконані: виш має бути зацікавлений, аби набрати «якісних» абітурієнтів.

Нинішнього року планують запровадити більш жорстку систему контролю за дотриманням регламенту проведення ЗНО. Йдеться про унеможливлення використання будь-якої допоміжної техніки, перш за все – мобільних телефонів. З цієї «бідю» борються впродовж останніх

п'яти років. У разі виявлення мобільного телефону абітурієнта виганяють із тестування і він вважається таким, що не здав ЗНО. Однак навіть таке суворе покарання чомусь не є уроком для молодих людей. Мабуть, у наших абітурієнтів доволі специфічна життєва філософія. Або ж вони впевнені: їм усе минеться і неприємність стане з будь-ким – лише не з ними.

Так чи інакше, але цього року металошукачі використовуватимуть практично на всіх пунктах тестування. Нині активно обговорюється ця процедура, бо використання металошукача потребує обережності й чіткого нормування. Не кожен нейтрально реагує на такий собі «обшук». Хтось ставиться до цього спокійно, а інший кілька хвилин після того не може зосередитися і розпочати виконання завдань. Представники профільного міністерства обіцяють, що діятимуть так, аби не зашкодити дітям. Адже завдання полягає не перелякати випускника, а забезпечити на тестуванні рівні умови для всіх без винятку. Той, хто нехтує вимогами, має відповідати за свої вчинки. Адже важко повірити, що після мінімум трьох нагадувань про заборону користуватися засобами зв'язку, абітурієнт елементарно «забув» викласти мобільний телефон перед початком тестування.

Минулого року траплялися випадки, коли абітурієнт, не змигнувши оком, викладав свій телефон перед контрольним пунктом, і ще один чи два пристрої ховав у шкарпетках. Тож не допустити використання абітурієнтами мобільних телефонів чи інших пристроїв для зчитування інформації – завдання доволі складне. Якщо минулого року було проконтрольовано 30% пунктів тестування, то нинішнього року цей показник має збільшитися до 70%. А повністю обладнати пункти тестування металошукачами вдалося, ймовірно, вже наступного року. Адже їх використання передбачено в нормативних документах.

Тим часом абітурієнтам постійно нагадують, аби залишали мобільні вдома. Тож скарги батьків, чий діти проігнорували ці вимоги, навіть не розглядаються. Відтак абітурієнт сам «програмує» рік відпочинку до наступного тестування.

Розповідають, що минулого року один з абітурієнтів намагався виправдати свій вчинок тим, що хтось непомітно засунув мобільний телефон у його шкарпетки. Цього року він навряд чи відважиться на такий «жарт»...

КОМЕНТАР ЕКС-МІНІСТРА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ СТАНІСЛАВА НІКОЛАЄНКА

Зовнішнє незалежне оцінювання назвати панцеєю від усіх бід не можна. Але воно, без сумніву, має одну неоціненну перевагу – рівність перед оцінюванням усіх без винятку абітурієнтів. Крім того, це мінімізує корупційну складову при вступі до вишів і сприяє об'єктивній перевірці знань. Якщо ж цілеспрямовано шукати недоліки в ЗНО, то вони, безперечно, є. Незалежне оцінювання не враховує, як кажуть, «живих оцей» юнака чи дівчини, рівня творчості, індивідуальність

дитини. Та найголовніше, що його результати не залежать від товщини гаманця батьків абітурієнта. І лише за це можна вибачити всі інші недоліки. Звісно, ЗНО – це не найдосконаліша форма оцінювання знань. Як на мене, найкраще – це жива бесіда з людиною. Але якщо ми говоримо про використання зовнішнього незалежного тестування при вступі до університету, то на сьогодні, на мій погляд, кращої альтернативи немає. І всі розмови, що університету потрібен «свій» абітурієнт чи сту-

дент – від лукавого. Просто виші втратили півтораміліардні надходження хабарів від батьків. Тепер цей корупційний ринок вимагає свого насичення, звідси й розмови про недосконалість ЗНО. Якщо ЗНО так не ефективно, то чого ж тоді 75% абітурієнтів вважають, що це об'єктивна перевірка знань? А більш як половина населення визнають такий спосіб оцінювання знань – чесним. Тому моя думка така: ЗНО потрібно не дискредитувати, а удосконалити. Адже чому виникли підстави для кри-

тики? Бо економлять на всьому. Міноспіт нині не бореться за те, аби ЗНО проводилося так, як належить. Часто скасовують відкриту частину тестування. Наприклад, у роботі з математики, крім запитань, що потребують відповіді «так» або «ні», має бути ще відкрита частина – комплекс запитань із геометрії. Або тест з української мови, у відкритій частині якого передбачається творчість. Як його можна скасувати? Але проблема в тому, що такі роботи має перевіряти три вчителі, а на це не віді-

ляють коштів. Тому об'єктивність ЗНО зменшується. Також не оновлюється база, необхідна для забезпечення ЗНО. Я пішов із міністерства шість років тому, й відтоді все залишилося на тому самому рівні. Як повідомила керівник ЗНО Ірина Зайцева, уже готовий проект нового приміщення, виділено земельну ділянку. Але ж чим треба займатися, а не давати підстави непорядним людям дискредитувати ЗНО, сподіваючись, що у вищу освіту поверне корупція.

ПРАВА | ПОВНОВАЖЕННЯ ПЕРВИННОЇ ПРОФОРГАНІЗАЦІЇ

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ

? Які повноваження має виборний орган первинної профспілкової організації на підприємстві, в установі, організації?

Відповідно до ст. 247 Кодексу законів про працю України виборний профспілковий орган на підприємстві, в установі, організації:

- 1) укладає та контролює виконання колективного договору, звітує про його виконання на загальних зборах трудового колективу, звертається з вимогою до відповідних органів про притягнення до відповідальності посадових осіб за невиконання умов колективного договору;
- 2) разом із власником або уповноваженим ним органом вирішує питання за запровадження перегляду та змін норм праці;
- 3) разом із власником та уповноваженим ним органом вирішує питання заробітної плати працівників, форм і систем оплати праці, розцінок, тарифних сіток, схем посадових окладів, умов запровадження розмірів, надбавок, доплат, премій, винагород та інших заохочувальних, компенсаційних виплат;
- 4) разом із власником або уповноваженим ним органом вирішує питання робочого часу і часу відпочинку, погоджує графіки зміності та надання відпусток, запровадження підсумованого обліку робочого часу, дає дозвіл на проведення надурочних робіт, робіт у вихідні дні тощо;
- 5) разом із власником або уповноваженим ним органом вирішує питання соціального розвитку підприємства, поліпшення умов праці, матеріально-побутового, медичного обслуговування працівників;

- 6) бере участь у вирішенні соціально-економічних питань, визначенні та затвердженні переліку і порядку надання працівникам соціальних пільг;
- 7) бере участь у розробленні правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства установи або організації;
- 8) представляє інтереси працівників за їх дорученням під час розгляду індивідуальних трудових спорів та в колективному трудовому спорі, сприяє його вирішенню;
- 9) приймає рішення про вимогу до власника або уповноваженого ним органу розірвати трудовий договір (контракт) із керівником підприємства, установи, організації, якщо він порушує ЗУ «Про профспілки, їх права та гарантії діяльності»;

Фото Віталія КОПИША

контроль за виконанням власником або уповноваженим ним органом законодавства про працю та про охорону праці, забезпеченням на підприємстві, в установі, організації безпечних та нешкідливих умов праці, виробничої санітарії, належним застосуванням установлених умов оплати праці, вимагає усунення виявлених недоліків;

застрахованих осіб у комісії із соцстрахування, направляє працівників до санаторіїв, профілакторіїв і будинків відпочинку, туристичних комплексів, баз та оздоровчих закладів на умовах, передбачених колективним або угодою, перевіряє стан організації медичного обслуговування працівників та членів їхніх сімей;

Виборні органи профспілкової організації, що діють на підприємстві, в установі, організації, мають також інші права, передбачені законодавством України.

- 13) здійснює контроль за підготовкою та поданням власником або уповноваженим ним органом документів, необхідних для призначення пенсії працівникам і членам їхніх сімей;
- 14) здійснює контроль за наданням пенсіонерам та інвалідам, які до виходу на пенсію працювали на підприємстві, в установі, організації, права користування нарівні з його працівниками наявними можливостями щодо медичного обслуговування, забезпечення житлом, путівками до оздоровчих і профілактичних закладів та іншими соціальними послугами і пільгами згідно із статутом підприємства, установи, організації та колективним;
- 15) представляє інтереси

за законодавством про працю, ухилиється від участі в переговорах щодо укладення або зміни колективного договору, не виконує зобов'язань за колективним, допускає інші порушення законодавства про колективні договори;

виконанням уповноваженим ним органом відповідно до колективного розмір коштів, що спрямовуються на будівництво, реконструкцію, утримання житла, веде облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов, розподіляє в установленому порядку жилу площу в будинках, споруджених за кошти або за участю підприємства, установи, організації, а також жилу площу, що надається власникові у розпорядження в інших будинках, здійснює контроль за житлово-побутовим обслуговуванням працівників;

ПОВНОВЛЕННЯ НА РОБОТІ

ЗМІНА ФОРМУЛЮВАННЯ ПРИЧИН ЗВІЛЬНЕННЯ

? На якій посаді у разі звільнення без законної підстави або незаконного переведення на іншу роботу повинен бути поновлений на попередньому робочому місці працівник?

При винесенні рішення про поновлення на роботу, згідно із ст. 235 КЗпПУ, орган, який розглядає трудовий спір, одночасно приймає рішення про виплату працівникові середнього заробітку за час вимушеного прогулу або його різниці за час вико-

нання нижчеоплачуваної роботи, але не більш як за один рік. Якщо заява про поновлення на роботу розглядається більше одного року не з вини працівника, орган, який розглядає трудовий спір, виносить рішення про виплату середнього заробітку за весь час вимушеного прогулу.

У разі визнання формулювання причин звільнення неправильним або таким, що не відповідає чинному законодавству, у випадках, коли це не тягне поновлення праців-

ника на роботі, орган, який розглядає трудовий спір, зобов'язаний змінити формулювання і вказати причину звільнення у точній відповідності з чинним законодавством та посланням на відповідну статтю (пункт) закону. Якщо неправильно сформулювання причини в трудовій книжці перешкоджало працевлаштуванню працівника, орган, який розглядає трудовий спір, одночасно приймає рішення про виплату йому середнього заробітку за час вимушеного

прогулу в порядку і на умовах, передбачених ч. 2 ст. 235 КЗпПУ.

У разі затримки видачі трудової книжки з вини власника або уповноваженого ним органу працівникові виплачується середній заробіток за весь час вимушеного прогулу.

Рішення про поновлення на роботу незаконно звільненого або переведеного на іншу роботу працівника, прийняті органом, який розглядає трудовий спір, підлягає негайному виконанню.

ТРУДОВИЙ СПІР

ЗА СПРАВЕДЛИВІСТЮ ДО СУДУ

? У яких судах мають розглядатися позовні заяви працівників, яких було незаконно звільнено з роботи?

Відповідно до ст. 232 КЗпПУ безпосередньо в районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судах розглядаються трудові спори за заявами:

- 1) працівників підприємств, установ, організацій, де комісії по трудових спорах не обираються;
  - 2) працівників про поновлення на роботі незалежно від підстав припинення трудового договору, зміну дати і формулювання причини звільнення, оплати за час вимушеного прогулу або виконання нижчеоплачуваної роботи, за винятком спорів працівників, указаних у ч. 3 ст. 221 і 222 КЗпПУ;
  - 3) керівника підприємства, установи, організації (філіалу), представництва, відділення та іншого відокремленого підрозділу), його заступників, головного бухгалтера підприємства, установи, організації, його заступників, а також службових осіб митних органів, державних податкових інспекцій, яким присвоєно персональні звання, і службових осіб державної контрольно-ревізійної служби й органів державного контролю за цінами, керівних працівників, які обираються, затверджуються або призначаються на посади державними органами, органами місцевого та регіонального самоврядування, а також громадськими організаціями й іншими об'єднаннями громадян з питань звільнення, зміни дати і формулювання причини звільнення, переведення на іншу роботу, оплати за час вимушеного прогулу і накладання дисциплінарних стягнень, за винятком спорів працівників, указаних у ч. 3 ст. 221 і 222 КЗпПУ;
  - 4) власника або уповноваженого ним органу про відшкодування працівниками матеріальної шкоди, заподіяної підприємству, установі, організації;
  - 5) працівників у питанні застосування законів про працю, яке відповідно до чинного законодавства попередньо було вирішено власником або уповноваженим ним органом і виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником) підприємства, установи, організації (підрозділу) в межах наданих їм прав.
- Безпосередньо в районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судах також розглядаються спори про відмову в прийнятті на роботу:
- 1) працівників у порядку переведення з іншого підприємства, установи, організації;
  - 2) молодих спеціалістів, які закінчили вищий навчальний заклад і в установленому порядку направлені на роботу на дане підприємство, в установу, організацію;
  - 3) вагітних та жінок, які мають дитячої віком до 3 років або дитину-інваліда, а одиноким матерів – при наявності дитини віком до 14 років;
  - 4) виборних працівників після закінчення строку повноважень;
  - 5) працівників, яким надано право повторного прийняття на роботу;
  - 6) інших осіб, з якими власник або уповноважений ним орган відповідно до чинного законодавства зобов'язаний укласти трудовий договір.

Трудові спори за поданням працівників, посадових осіб розглядаються у районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судах.

СОЦІАЛЬНИЙ ДІАЛОГ

ПРАКТИКА КОЛЕКТИВНО-ДОГОВІРНОЇ РОБОТИ ОСВІТЯН

Олена ОВЕРЧУК
редактор відділу «ПВ»

На виконання постанови Президії ФПУ від 11 грудня 2012 року «Про стан колективно-договірної роботи на 2013 рік» узагальнено досвід у цій сфері на прикладі обласних і галузевих профспілкових організацій, зокрема Профспілки працівників освіти і науки України.

Коллективно-договірна система, що діє в галузі, включає в себе Галузеву угоду, 26 територіальних та угоди на рівні більшості міст, районів, а також понад 29 тис. колективних договорів (2011 рік), якими охоплено 1366,1 тис. осіб або 99,3% облікової кількості штатних працівників.

У 2011 році відбувся пленум, на якому заслухано й обговорено інформацію «Про стан виконання Галузевої угоди між Міністерством освіти і науки України та ЦК Профспілки працівників освіти і науки України на 2011–2015 роки». Учасники пленуму наголосили на необхідності подальшого розвитку соціального діалогу як із міністерством, так і іншими владними структурами.

На пленумі зазначалося, що захисні положення Галузевої угоди стали основою для укладення угод і колдоговорів на місцях, сприяли вирішенню питань, пов'язаних із трудовими договорами, оплатою праці, регулюванням робочого часу та часу відпочинку, визначенням додаткових соціальних пільг і гарантій. Через норми ко-

ни праці, створенням безпечних її умов та належного виробничого побуту. Здобутками колективно-договірної регулювання є здійснення низки виплат, передбачених статтею 57 Закону України «Про освіту». Спільними зусиллями сторін забезпечено функціонування створених у галузі санаторіїв-профілакторіїв, культурно-освітніх, оздоровчих закладів, спортивних споруд. Реалізується програма оздоровлення дітей працівників освіти в літній період.

Загалом виконуються положення законодавства щодо погодження з профспілковою стороною нормативних актів у сфері трудових, соціально-економічних відносин. Результатом узгоджених дій сторін соціального діалогу в особі Міністерства освіти і науки та ЦК Профспілки працівників освіти і науки є низка спільно розроблених нормативно-правових актів та інструктивних листів. Профспілковою стороною вживаються заходи для вирішення спірних питань шляхом взаємних переговорів з представниками всіх гілок влади. Контроль за своєчасним виконанням колективних договорів здійснюється сторонами відповідно до чинного законодавства.

Однак мають місце й негативні приклади втручання у процес реалізації норм колективних договорів органів виконавчої влади, зокрема контрольно-ревізійних управлінь, чим порушуються вимоги

статті 6 Закону України «Про колективні договори і угоди». Зважаючи на те, що більшість членів Профспілки працівників освіти і науки належать до державних установ, зали-

Здебільшого положення колдоговорів спрямовані на врегулювання трудових, виробничих, соціально-економічних відносин, погодження інтересів адміністрації, працівників та студентів, встановлення додаткових гарантій та соціально-побутових пільг.

шається актуальним питання реалізації частини зобов'язань як за Генеральною та Галузевою угодами, так і нормами колективних договорів.

Йдеться, зокрема, про встановлення рівня посадових окладів (ставка заробітної плати) працівників освіти за всіма розрядами Сдиної тарифної сітки, виходячи із законодавчо визначеного розміру мінімальної заробітної плати; забезпечення педагогічних працівників сільської місцевості безоплатним житлом з опаленням і освітленням на основі нормативного врегулювання механізмів надання зазначеної гарантії; підвищення рівня пенсійного забезпечення педагогів; урахування заробітку за сумісництвом при призначенні наукової пенсії тощо.

Фінансування галузі за залишковим принципом унеможливило вирішення проблеми атестації робочих місць за умовами праці. Не виконуються зобов'язання Кабінету Міністрів України за Генеральною угодою щодо підвищення розмірів стипендій.

Питаннями поглиблення соціального діалогу постійно опікується ЦК Профспілки працівників освіти і науки. Упродовж останніх років двічі на засіданні секції працівників освіти в складі членів ЦК Профспілки розглядався стан колективно-договірної регулювання трудових відносин в освітніх закладах Рівненської та Дніпропетровської областей. Приділяється ува-

га методичному забезпеченню колективно-договірної процесу. Працівниками апарату розроблено та розповсюджено на електронних носіях методичні рекомендації щодо укладення колдоговорів у загаломосвітніх та дошкільних навчальних закладах.

У 2012 році на допомогу профспілковим організаціям видано збірник нормативно-правових документів «Коллективно-договірне регулювання трудових та соціально-економічних відносин у вищих навчальних закладах». ЦК Профспілки брав участь у підготовці ФПУ рекомендацій сторонам галузевих, регіональних угод та колективних договорів щодо проведення колдоговірної кампанії 2011 року.

ЦК Профспілки вніс низку пропозицій та зауважень до Верховної Ради, Кабінету Міністрів, Міністерства освіти і науки, інших центральних органів влади стосовно проектів законів та інших нормативно-правових актів з питань фінансового забезпечення галузі, оплати та нормування праці, пенсійного, стипендіального, житлово-побутового, медичного забезпечення працівників та осіб, які навчаються, їх оздоровлення, відпочинку. Приділяється належна увага й законодавчій діяльності, пов'язаній з удосконаленням колективно-договірних відносин, неодноразово направлялись пропозиції до проектів Генугоди на відповідні роки.

ІЗ ПЕРШИХ ВУСТ

ГЕОРГІЙ ТРУХАНОВ, ГОЛОВА ПРОФСПІЛКИ ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ:

«1 березня 2011 року на продовження конструктивного соціального діалогу та співробітництва між Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України та ЦК Профспілки працівників освіти і науки України підписано нову Галузеву угоду на 2011–2015 роки, яка є восьмою, прийнятою за період з 1993 року. Вона є одним з основних стратегічних нормативних документів соціального партнерства для реалізації професійних, трудових і соціально-економічних інтересів, прав і гарантій працівників, осіб, які навчаються. Галузева профспілка в цьому плані націлена на досягнення позитивного мікроклімату в закладах та установ освіти, конструктивного соціального партнерства, що будуватиметься як на основі Галузевої угоди, так і через регіональні (обласні) угоди між управлінням освіти і науки облдержадміністрації та обласними організаціями профспілки. Нині нараховується 25 таких угод. Допоки не укладено регіональні галузеві угоди в Київській та Луганській областях. В АР Крим, Дніпропетровській, Донецькій, Полтавській, Житомирській, Львівській, Одеській, Рівненській, Сумській, Харківській, Чернівецькій областях угоди укладено на 2011–2015 роки. Також на цей період укладено угоди між управлінням освіти і науки та обласним комітетом профспілки в Кіровоградській та Чернігівській областях. У грудні 2012-го підписано обласну угоду на 2013–2015 роки в Запорізькій області. Заслужують на поширення норми обласних угод Харківської та Чернігівської областей, в яких рекомендації Галузевої уго-

ди враховані як зобов'язання сторін. Варто зазначити, що лише в 2012 році розглянуто та підготовлено більше 250 пропозицій до законопроектів, проектів постанов Кабінету Міністрів України, наказів, листів, роз'яснень тощо. Переважна більшість пропозицій врахована у Резолюції учасників секції управління та економіки освіти III Всеукраїнського з'їзду працівників освіти, до складу якої ввійшли всі голови територіальних організацій профспілки. ЦК Профспілки вніс пропозиції до таких епохальних документів, як Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, схвалена III Всеукраїнським з'їздом працівників освіти, Національна рамка кваліфікації, членом робочої групи з розробки якої був заступник голови ЦК Профспілки. Доречним буде згадати, що представники профспілки є членами робочих груп, комісій, створених ФПУ з метою розгляду та розробки нормативних актів різного спрямування в межах компетенції профспілок, а також міжвідомчих робочих груп. Голова Профспілки є членом колегії Міністерства освіти і науки України. На адресу Верховної Ради, ФПУ, Міністерства освіти і науки направлено зауваження та пропозиції щодо низки законопроектів. На часі направлена пропозиція до проекту закону «Про Державний бюджет України на 2014 рік», насамперед щодо збільшення обсягів витраток на освіту до законодавчо встановлених розмірів, а також їх відстоювання на всіх стадіях бюджетного процесу із застосуванням різноманітних форм соціального діалогу».

99,3%
ОБЛІКОВОЇ КІЛЬКОСТІ ШТАТНИХ ПРАЦІВНИКІВ ГАЛУЗІ ОХОПЛЕНО КОЛЕКТИВНИМИ ДОГОВОРАМИ (2011 РІК)

контроль за дотриманням чинного трудового законодавства, зокрема з охоро-

І ЦЕ ВСЕ

ПРО НЬОГО

Микола Вінграновський – широковідомий письменник-шести-десятичник. Поет, сценарист, режисер і актор. Один з найулюбленіших учнів Олександра Довженка, який запросив його на навчання до своєї майстерні в московсько-му ВДКіу. Ще будучи студентом, Вінграновський зіграв молодого солдата Івана Орлюка у фільмі

«Повість полум'яних літ» (1961). Стрічка дістала «Золоту пальмову гілку» в Каннах, а сам Микола Вінграновський – негласний статус радянського секс-символу. Після закінчення інституту Вінграновський повернувся до Києва й працював на кіностудії імені О. Довженка. Нині в Україні започатковано

культурний проект «Місяць Миколи Вінграновського» (i-pro.uv.ua), і впродовж квітня глядачі побачать ретроспективу кінострічок, де митець виступає і як режисер, і як артист – «Берег надії», «Климко», «Тихі береги» та ін. Публічні люди читатимуть найрізноманітнішим аудиторіям вірші Миколи Вінграновського;

популярні українські виконавці запишуть пісні на його слова; буде проведено Всеукраїнський конкурс молодих художників-ілюстраторів і роботи-переможці ввійдуть до нового видання книги поета. Нарешті, в школах провдатиметься конкурс на найвиразніше прочитання віршів М. Вінграновського.

ВІЛЬНИЙ САМОВИЯВ... ЗА ПРАВИЛАМИ

Так чи приблизно так можна охарактеризувати це танцювальне мистецтво. Або інакше: є класичний балет, є народний танець і є контемпорарі-денс. Цей останній, схоже, «молодший брат» балету класичного й хоч і успадкував «сімейні риси», але більше схиляється до так званої контркультури, як от колись догвоволосі хіпі та рок. Контемп – мистецтво ви-клику, воно сучасне й актуальне, індивідуалістичне, навіть імпресіоністично-екзистенціальне: я у цьому світі, мій поривання, мій екстаз, мої відчуття.

діє різноманітними техніками танцю. Його помітили ще в період навчання у Нью-Йоркській вищій школі виконавських мистецтв, а дали цього темпераментного, тренованого, полум'яного танцюриста буквально «розривали на частини» всесвітньо відомі трупи й театри. Коли 1997 року він увійшов до складу Американського театру балету й виконав головну партію у міжнародній прем'єрі балету «Отелло», газета «Нью-Йорк таймс» написала, що Річардсон – «один з найвеличніших артистів, котрі виходили на сцену Метрополітен-Опера».

Цього квітня українцям пощастило в тому сенсі, що згаданий європейський тур – прощальний для Десмонда Річардсона. А 1994 року, коли колектив тільки-но утворився, він своєю самотністю одразу ж привернув увагу славетного американського актора й, у свою чергу, блискучого танцюриста Патріка Свейзі (фільм «Брудні танці»). До самої смерті П. Свейзі був незмінним продюсером Complexions Contemporary Ballet.

Таким чином, остаточних правил для цього сучасного танцю ще не складено, лишаяються тільки рамки естетичного, професійного – такого, що лише враження. Здійснюючи європейський тур, на початку квітня в Національній опері України виступила у славу група Complexions Contemporary Ballet, яка по праву вважається кращою в світі. «У складі Complexions – найтемпераментніші танцюристи всіх рас і народностей; їх об'єднує любов до танцю, неможлива пластичність і точність рухів», – пише Kiev.globalinfo.ua. Один з фундаторів та очільників групи Дуайт Роден, фактично найзабезпеченіший сучасний хореограф (він також працює з Цирком дю Солей і ставить танцювальні сцени для Голівуда). Щодо ідеології танцю Д. Роден має цікаву мультикультурну концепцію, де елегантно поєднуються етнічні мотиви, мистецтво театру, класичний балет, фотографія, мода, «брудні» вуличні танці, що, власне, й містить у собі природу сучасної танцювальної пластики з її різними стилями та техніками. Другий з фундаторів Complexions – Десмонд Річардсон, артист видатного таланту, що воло-

СИМВОЛ ЧАСУ | ОЛЕСЬ ГОНЧАР БУВ І ЛИШАЄТЬСЯ КРАЩИМ СЕРЕД НАС

Тетяна МОРГУН оглядач «ПВ»

ПРАПОРНОСЕЦЬ

душі людської, її крила й безкрилля, духовні устремління, цінність чи ніцність із загальнолюдського погляду. Й тим самим природно вписався до високого світового філософського рівня у красному письменстві.

Врешті-решт, він був глибоко віруючою людиною, стверджував, що з усіх гуманних вчень людства християнство є найгуманнішим, тож і жив, і творив згідно з цим переконанням. Той же В. Портников пригадує своє перше інтерв'ю з класиком, коли О. Гончар зауважив: «Прикро, що в українській мові немає слова «нравственность». Українське «моральність» не повністю відповідає тому об'ємному значенню, яке ми вкладаємо в це слово. А без цього значення суспільство буде однобоким». Отже, для Гончара «нравствен-

«Заклик письменника берегти собори душ своїх сьогодні не просто актуальний – без цих соборів ми не збережемо, не збудуємо своєї держави, не постанемо в світі як незалежний народ». Іван Бокий

тизм – і відчуваю, що стосовно прози Гончара ці прекрасні терміни достоту «ялові» й дають порожній дзвін, як дрібні монети в кишені бідняка. Втім, на думку Віталія Портникова, «Гончар писав, зв'язуючись із часом», тож у його романах «недовершеність і підлість життя перемагалися романтизмом». Виходить, творчість письменника пережила себе й з отим часом відійшла в минуле?

Тоді чому він – визнаний класик? Гадаю, О. Гончар піднявся до вершин такої літератури, яку ми називаємо святою, бо, омиваючи розтиражовані й деталізовані нарікання на нечасну українську долю й водночас перейнятий кращими і практично унікальними для психічного складу українців рисами – чутливістю, емоційністю, щотливністю, ліризмом, він досліджував передусім поривання

ність» – це присутність Бога в душі, що допомагає людині зберегти життєстійкість та гідність за будь-яких обставин.

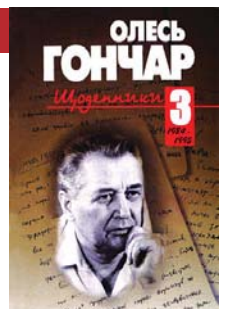
Для нього, як справедливо зауважив В. Дончик, навіть Велика Перемога була передусім символом завершення кривавої трагедії й повернення додому, де можна почуватися вільно, з насолодою дихати степом і полем, кохати й планувати. Його «Собор», самопожертва головного героя, якщо вдуматися, дивовижно переформулює з історією страждань Христа в Єрусалимі, а доля самого автора в цей період – з долею булгаківського Майстра, бо йдеться про зневаження Храму віри, небезпеку душевних моральних мутацій, що визволяють людинунависництво, агресію, руйнування базових людських цінностей.

НАРЕШТІ – «ЩОДЕННИКИ»...

Це також планетарний рівень української культури, предмет гордості будь-якого цивілізованого суспільства. Але ми не Франція, де шанують Камю й Сартра, хоча Гончар цікавий... І не випадково «Щоденники» названо «рефлексіями екзистенційної свідомості». Здатність рефлексувати – невідчужувана властивість інте-

лігента. Екзистенційність – усвідомлення цінності, важливості, щастя й трагічності існування тут і зараз. Це завжди аналіз людського в людині. Розпочавши щоденникові записи ще під час війни, про що не писав би – про відчуття й наміри полоненого, приємні чи неприємні зустрічі тощо, – Гончар десятою дорогою омиває гасла й декларації (в тому

числі патріотично-політичні) і ненав'язливо зосереджується на виявах людської природи, вічному інстинкті й, мабуть, таланті жити. Такий талант, звісно, дається Богом небагатьом. Один з його постулатів був провідною зорею для Олесь Терентійовича, що й записано в щоденниках: «Будь великодушним». Він сам у житті й творчості був таким.

спорт

САЛАДУХА – НАЙКРАЩА У БЕРЕЗНІ

Найкращою спортсменкою першого місяця весни рішенням експертної ради НОК визнано легкоатлетку Ольгу Саладуху, а її особистий наставник Анатолій Бойко став найкращим тренером березня в Україні. Приводом для чергового шанування спортсменки (раніше Ольгу було визнано кращою спортсменкою у липні 2010 року) став її виступ на чемпіонаті Європи в шведському Гетеборгу: у секторі для потрійного стрибка вона не просто виграла титул найсильнішої на континенті, а й оновила рекорд України – 14,88 м. З цим результатом наша спортсменка очолює і світовий топ-лист сезону. Зазначимо, що вже другий рік поспіль Ольга Саладуха покращує національні рекорди. Минулоїчі на турнірі у Стокгольмі вона приземлилася на позначці 14,79 м, перевершивши досягнення для закритих приміщень олімпійської чемпіонки Інеси Кравець (14,67 м), яке трималося 17 років.

ФУТБОЛ | ВИЗНАЧАЮТЬСЯ ПРЕДСТАВНИКИ В ЄВРОКУБКАХ

Володимир ПОЛЕТАЄВ
спеціально для «ПВ»

ІНТРИГА – У БОРОТБІ ЗА ДРУГЕ МІСЦЕ

Минулого вікенду в рамках чергового туру Прем'єр-ліги відбулися матчі, результати яких наприкінці турнірної дистанції можуть виявитися визначальними під час розподілу путівок до єврокубків.

РЕЗУЛЬТАТИ МАТЧІВ 23-ГО ТУРУ:		
«Зоря»	1:1	«Чорноморець»
«Іллічівець»	0:1	«Кривбас»
«Металург» (З)	0:0	«Арсенал»
«Дніпро»	1:2	«Ворскла»
«Металіст»	1:0	«Волинь»
«Металург» (Д)	4:0	«Карпати»
«Таврія»	0:2	«Говверла»
«Динамо»	1:2	«Шахтар»

На відміну від попередніх сезонів останніх років, коли боротьба у вітчизняній Прем'єр-лізі точилися здебільшого на трьох фронтах – за чемпіонство, місця в єврокубках і за «місце під сонцем» у вигляді збереження прописки в елітному дивізіоні, цього сезону інтрига зберігається практично лише щодо представників України на євроарені у наступному розіграші континентальних трофеїв. Адже чемпіон може визначитися уже за два тури, якщо «Шахтар» збереже переможний поступ, а переслідувачі продовжуватимуть втрачати очки; тим часом на протилежному полюсі турнірної таблиці вже бачимо двох аутсайдерів.

Тому головна увага вітчизняних шанувальників найпопулярнішої у світі гри нині прикута до розподілу місць в єврокубках. Отже, в очному протистоянні із «Шахтарем» киянське «Динамо» мало довести, що традиційний дует флагманів вітчизняного футболу нині не розпався, просто «біло-блакитні» пригальмували через «перебудову на марші». Тим більше, окрім принциповості протистояння з підопічними Мірчі Луческу, киянам треба наразі боротися і за путівку до Ліги чемпіонів. Адже дру-

га сходинка турнірної таблиці, яка дає право виступати в найпрестижнішому клубному турнірі континенту, їм нині не просто не гарантована – її після перемоги над «Волинь» зайняли харків'яни.

Підопічні Блохина мали прекрасні шанси здобути очки в матчі з безумовними лідерами чемпіонату. Ярмоленко відкрив рахунок у матчі, після чого до перерви гра проходила з перемінним успіхом для обох колективів, доки наприкінці першої сорокап'ятихвилинки Мхітарян не відновив рівновагу (автор першого голу у цей час близько двох хвилин не міг повернутися у гру, бо за межами поля впорядковував амуніцію). А от після перерви кияни створили цілу купу гольових моментів (увінчати голом старання партнерів могли Гусев, Ярмоленко, двічі Ідейе – при цьому один раз Браун поціливі у попереочину з «убійної» позиції), але жодного з них реалізувати не спромоглися. Натомість найкращий бомбардир першості Генріх Мхітарян

забив свій двадцять перший м'яч, тим самим приніс перемогу «помаранчево-чорним».

Поразка «Динамо», безперечно, засмутила уболівальників найтитулованішого клубу країни, однак зміст гри все ж надихає оптимізмом. Проти зіграного й більш майстровитого суперника «біло-блакитні» виглядали гідно, тож до завершення чемпіонату мають прикласти максимум зусиль, аби здобути «срібло» й путівку до Ліги чемпіонів. А постаратися доведеться не на жарт. Навряд чи «Металіст» з доброї волі відмовиться від реального шансу вперше «засвітитися» у головному клубному турнірі Європи. Та й «Дніпро», який сенсаційно програв у звітному турі полтавчанам, ще рано списувати з рахунків.

Тож цікавішим для уболівальників буде фінішний відривок цьогорічного розіграшу Прем'єр-ліги.

коротко

СПОРТИВНА ГІМНАСТИКА

ВЕРНЯЄВ ПІДКОРЮЄ ТОКІО

Переможцем етапу Кубка світу зі спортивної гімнастики, який приїмала столиця Японії, став українець Олег Верняєв, який не мав собі рівних в абсолютному заліку.

Нагороди у Токіо розігрувалися лише з багатоборств. Українець краще за своїх суперників виконав вправи на трьох снарядах із шести: Олег здобув найвищий бал за вступ на коні, кільцях і в опорному стрибку. Підопічний Геннадія Сартинського не зовсім вдало відпрацював вільні вправи й доволі рівно пройшов бруса і попереочину. У підсумку Верняєв здобув заповітний дев'яностобальний рубіж, фі-

нішувавши з підсумковим результатом 90,375. Господар змагань Ріюха Като, який зійшов на срібну сходинку п'єдесталу пошани, відстав від киянина на 0,2 бала. Бронзу виборів представник Великої Британії Данієль Парвіс (89,250). За підсумками етапу в Токіо Олег Верняєв із 120 заліковими балами пробився до трійки кращих багатоборців Кубка світу 2012/2013.

ВШАНУВАННЯ

ПРИВІТАЛИ ПЕРЕМОЖЦІВ

Минулого тижня у Міністерстві молоді та спорту України вітали українських борців, які триумфально виступили на чемпіонаті Європи.

Як інформували «ПВ», на чемпіонаті Європи з вільної боротьби у Тбілісі жіноча українська збірна здобула одну золоту та п'ять бронзових медалей і третій рік поспіль посіла перше загальнокомандне місце на континенті. Чоловіча збірна виборола одну золоту, одну срібну та дві бронзові нагороди й завоювала третє місце у командному заліку. Міністр молоді та спорту України Равіль Сафіуллін привітав золотих медалістів Тбілісі Аліну Стаднік і Павла Олійника, вручив їм квіти, побажав спортсменам підкорити олімпійський п'єдестал у Ріо-де-Жанейро й надалі уславлювати нашу країну.

ОЛІМПІЗМ | ЕКСПЕРТИ ПРОАНАЛІЗУВАЛИ ВИКОНАННЯ ПЛАНІВ ПІДГОТОВКИ У ЦЕНТРИ УВАГИ – ГОТОВНІСТЬ ДО ОЛІМПІАДИ

У Міністерстві молоді та спорту України відбулося засідання Експертної ради з питань підготовки та участі спортсменів України в Олімпійських іграх, під час якого було проаналізовано хід виконання планів підготовки до XXII зимових Олімпійських ігор (відбудуватимуться з 7 по 23 лютого 2014 року в Сочі) за підсумками сезону 2012–2013 років.

Засіданні взяли участь заступник Голови Державної служби молоді та спорту України Вадим Сисюк, віце-президент Національного олімпійського комітету України, президент

Федерації біатлону України Володимир Бринзак, голова Експертної ради Микола Костенко, фахівці Держмолодьспорту, члени Експертної ради, науковці, лікарі та тренери збірних команд України

із зимових видів спорту. Під час виступу начальника відділу зимових видів спорту Даниїл Амірханов поінформував присутніх, що за попередніми планами українські спортсмени візьмуть участь в 11 видах спорту з 15-ти, представлених на Іграх (біатлон, лижні гонки, фігурне катання, санний спорт, фрістайл, гірськолижний спорт, сноубординг, стрибки на лижах, лижне двоборство, шорт-трек і бобслей).

За його словами, відповідно до розрахунків загальна кількість спортсменів на XXII зимових Олімпійських іграх стано-

витиме близько 57 осіб, інформує офіційний портал Держслужби молоді та спорту. Чинювач також повідомив, що за підсумками сезону визначилась квота для участі в Олімпійських іграх з біатлону (шість жінок і п'ять чоловіків) і фігурного катання (одна танцювальна пара та одна спортсменка в жіночому одиночному катанні), однак квоту в парному катанні та одиночному серед чоловіків можуть збільшити, якщо українці успішно виступлять на Олімпійському кваліфікаційному турнірі в Оберстдорфі (Німеччина) у вересні цього року.

А ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО...

...римляни винайшли бетон близько 2000 років тому під час будівництва Колізею і Пантеону у Римі. Суміш містила дрібний гравій і крупний пісок, які змішували з гарячим вапном і водою, а іноді навіть із кров'ю тварин. Аби запобігти усадці бетону, римляни додавали до суміші кінський волос.

ДОЗВІЛЛЯ

ТРИВАЄ ПЕРЕДПЛАТА ПРОФСПІЛКОВИХ ВИДАНЬ НА 2013 РІК
Вартість передплати на 2013 рік не збільшилася і становить:
газети «Профспілкові вісті» – 148,44 грн (передплатний індекс – 22152), журналу «Бібліотечка голови профспілкового комітету» – 65,64 грн (передплатний індекс – 22909).

ГОРОСКОП

- 15–21 квітня
ОВЕН Варто більше часу приділити домашнім справам. Намагайтеся не втрачати почуття реальності й здорового глузду.
ТЕЛЕЦЬ Саме час вирішити питання, які ви вже давно відкладаєте у довгий ящик. Настав час діяти.
БЛИЗНЮКИ Нові проекти починайте тільки після ретельної підготовки. Нашвидкуруч нічого зробити не вдасться. Заручіться підтримкою близьких.
РАК Не дратуйтеся через дрібниці і не ображайтеся на невадли жарти колег. Це лише ускладнить ваші стосунки з оточуючими.
ЛЕВ Слід дотримуватися нейтральної позиції, особливо під час суперечки між колегами. Будьте далекими: немає ні краощого, ні гіршого способу вирішення проблеми, все залежить від ситуації.
ДИВА Не бійтеся труднощів. Не думайте, що у вас нічого не вийде. Прислухайтеся до свого внутрішнього голосу й усе буде добре.

Атомпрофспілка спортивна

РОЗМАРИН ПОЛІПШУЄ ПАМ'ЯТЬ
Ефірні масла, які містять розмарин, поліпшують пам'ять і увагу.
Таких висновків дійшли британські дослідники.
В експерименті, який провели психологи з університету Нортумбрія (Н'юкасл), брали участь 66 добровольців. Одну групу помістили в кімнату, наповнену ароматом розмарину, а іншу – у кімнату без певного запаху. Усі учасники перед проведенням експерименту заповнили тести для оцінки функцій пам'яті. Після перебування в кімнатах вони знову пройшли тести, й експерти зафіксували, що у тих, хто перебував у «розмариновій» кімнаті, результати тестів на запам'ятовування і довгострокову пам'ять – на 60–75% вище, ніж у тих, хто був у звичайній кімнаті.
Аналіз крові всіх добровольців виявив, що після вдихання аромату розмарину підвищується концентрація сполуки 1,8-цинеол.

КАЛЕНДАР ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ

- 12–18 квітня
12 Міжнародний день польоту людини в космос
Всесвітній день авіації і космонавтики
14 125 років від дня народження Леоніда Арсенійовича Булаховського (1888–1961), українського мовознавця, педагога
15 90 років від дня народження Григорія Гордійовича Шпихка (1923–1994), українського живописця
16 100 років від дня народження Леоніда Дмитровича Іванова (1913–1972), українського літературознавця, педагога
17 100 років від дня народження Гавриїла Надія (1913–1983), русинського (українського) поета, мовознавця, перекладача у Воеводині (нині – Сербія)
18 День пам'яток історії та культури

СКАНВОРД

Розгадавши сканворд і вписавши букви в клітинки, вирийте його по червоній рамці та надішліть нам на адресу: «Профспілкові вісті», майдан Незалежності, 2, м. Київ, 010142 або profvisti@ukr.net.
Усіх, хто правильно розгадав сканворд і першим надіслав відповідь, чекає винагорода – піврічна передплата на газету «Профспілкові вісті».
ВІТАЄМО Ніну Нечипоренко з мит Водопарськ-Волинський Житомирської обл., яка правильно розгадала сканворд у № 14.

ДО УВАГИ ПЕРЕМОЖЦІВ КОНКУРСУ!
Щоб отримати піврічну передплату на газету «Профспілкові вісті», необхідно подати до редакції копію ідентифікаційного коду, а також вказати домашню адресу й поштовий індекс.

Відповіді на сканворд, надрукований у № 14
Правилина відповідь – «арктика»
[Grid with answers]

Large crossword puzzle grid with clues in Ukrainian and English. Includes a photo of a man and a woman.